

Svenska
Fyrsällskapet
www.fyr.org

Blänket

2024 2 Årg 28

Adress:

Svenska Fyrsällskapet
Box 1200
131 27 Nacka Strand
Tel 08 710 3333

Hemsida: www.fyr.org

Redaktör:

Maria Elsby
Terrassvägen 3 Stockevik
451 78 Fiskebäckskil
Tel. 0523-221 39
Mobil: 0707-804375
e-post:
maria.elsby@gmail.com

Ansvarig utgivare/ordf.

Jan Olsén
Boda Byväg 13
139 90 Värmdö
Tel. 0706-223137
e-post: jankg.olsen@gmail.com

Nästa manusstopp:
1 maj 2024

ISSN 1404-3262

Omslagsbild:

Svenska Högarna

Foto: Ulf Schloss

Svenska
Fyrsällskapet
www.fyr.org

Blänket

2024:2

Informationsskrift
för medlemmar i
Svenska Fyrsällskapet.

*Författarna är själva
ansvariga för artiklarnas
innehåll och bilder.*

Bankgiro: 5401-9344
Bank: Handelsbanken
IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818
Bic/Swift-code: HANDSESS
Organisations nr: 802439-0216

Innehåll

Hej alla fyrälskare	4
<i>Jan Olsén</i>	
Redaktörens ruta	5
<i>Maria Elsby</i>	
Fjuks fyrplats i Vänern	6
<i>Göran Sundström</i>	
Finlands rödvita fyrar - Isokari och Yttergrund	14
<i>Jan Hopfinger</i>	
Pirret	18
<i>Annika Bertilsson</i>	
"Årets VIPP 2024" till Östergarns-Gammalgarns Hembygdsförening	19
<i>Styrelsen</i>	
Norsk fyrforening	20
<i>Sven Gj. Gjeruldsen</i>	
En tragedi på Hällö	22
<i>Bengt Wall</i>	
Några platser som det finns båttransporter eller bilväg fram till	25
<i>Jan Olsén</i>	
Fyrnytt	26
<i>Christian Lagerwall, Therese Stenquist Bard & Lars Zimmerman</i>	
Sovjetiskt lasernavigationssystem (laserfyrssystem?)	28
<i>Christian Lagerwall</i>	
Fyren Svenska Högarna 150 år	30
<i>Christian Lagerwall & Ulf Schloss</i>	
Svenska Högarnas fyrmästare 1874-1968	32
<i>Maria Elsby</i>	
Båtmässan i Göteborg	36
<i>Göran & Ingrid Sernbo</i>	
Allt för sjön 2024	37
<i>Ulf Schloss</i>	
Svenska Fyrsällskapets tappra	38
<i>Magdalena Skalegård & Willy Schånberg</i>	
Optisk luftbevakning i Flygvapnet. Vad har det med fyrar att göra?	40
<i>Lars-Gunnar Larsson</i>	
Barnens sida	45
<i>Carin Jallén</i>	
Notiser	13, 17, 35, 46
Boktips	46
<i>Maria Elsby</i>	
Till Esbjörn Hillbergs Minne	47
Klubbmärken, tröjor, m.m.	48
Hur blir jag medlem i Svenska Fyrsällskapet?	49
Hur gör man för att få en artikel publicerad i Blänket?	49
Svenska Fyrsällskapet; styrelse och kommittéer	50
Medlemsavgifter för 2024	51

HEJ ALLA FYRÄLSKARE

Det har varit en intensiv vinter och det fortsätter under våren fram till sommaren. Mycket planering och många möten.

I Blänket nr 1 berättade jag att Fyrsällskapet har ett avtal med Sjöfartsverket att låna ut fyrföremål till besöksfyrrarna så att det kan bli fina utställningar.

SjöV har en stor samling med saker i Norrköping som hör till fyrsystemet. Samlingarna spänner över flera hundra år.

Systemet fungerar så att besöksfyrrplatser kommer in med önskemål och vi packar och distribuerar.

Svenska Fyrsällskapet kommer att genomföra fyrforum på Öland den 24 och 25/5. Syftet är att alla myndigheter och organisationer som har med fyrplatser att göra ska träffas. Målet för träffen är fyrplatsbesöket. Utställning och information samt där det är möjligt kunna komma upp i fyren.

Vi hoppas kunna inviga utställningar på Örskär, Landsort, Sandhammaren, Kullen och Måseskär till sommaren.

På Hållö, Morups Tänge och Hoburgen finns redan fina utställningar. Eventuellt med någon komplettering från Norrköping.

Fyrplatsen Nidingen fyller 400 år med ett stort firande den 15/6 och 16/6. Den 15/6 kommer vara huvuddagen. Många arrangemang fortsätter under sommaren. Se Föreningen Nidingens Vänners hemsida,

En annan födelsedag är att Föreningen Vinga Vänner fyller 40 år. Detta kommer att firas. Se Vinga Vänners hemsida.

Det finns en artikel längre in i Blänket som mer utförligt berättar om olika fyrplatser som ni kan besöka under sommaren

Med vänlig fyrhälsning
Jan Olsén

Redaktörens ruta

*Allt har en början och som det ser ut nu
också en fortsättning*

I förra numret av Blänket undrade jag om det var någon som ville efterträda mig som redaktör för vår medlemstidskrift. Responsen var överväldigande och omedelbar. Jag fick mängder av mail från medlemmar som uttryckte sin glädje och tacksamhet över det arbete jag lagt ner under många år. Tack alla! Det värmdes verkligen. Nu till det något tristare. Ingen, inte en enda, uttryckte en önskan om att ta över!!! Lite förvånande eftersom det är ett roligt jobb med många trevliga kontakter med intressanta människor. Visserligen obetalt, men pengar är inte allt här i livet.

Som tur är mår jag bättre och har därför möjlighet att fortsätta några nummer till, men här gäller det att arbeta på sikt. Det får absolut inte bli något glapp i utgivningen av medlemstidningen. Hör gärna av dig med frågor om redaktörskapet. Alla frågor är välkomna.

Jag vill be er som kontaktar redaktionen via brev eller SMS att ni skriver ut namn och kontaktuppgifter. Det känns inte bra om jag inte kan återkoppla. Det har hänt flera gånger att jag fått intressant men anonymt material som jag inte vet vad avsändaren vill att jag skall göra med och att jag inte heller kan returnera. Okända telefonnummer som inte går att spåra är inte heller någon höjdare.

Så till Blänket du håller i din hand. Göran Sundström som fick 2023 års VIPP har skrivit om Vättern-fyren med det egendomliga namnet Fjuk. Tänk att en fyrvaktarson från Fjuk vidareutvecklade Archimedes utombordare!

Nästan varje år är det någon av våra större fyror som fyller jämna år, d.v.s. 100, 150 o.s.v. I år blir det extra festligt för Svenska Högarna (150), Nidingen (400) och Djurö (150). Christian Lagerwall har skrivit om Svenska Högarna, fyrplatsen som ligger flera timmars båtresa ute i havet. Jag tänkte att det kunde vara intressant att veta lite om de som tjänstgjort som fyrmästare på en så isolerad plats.

Varje år har man annonserat i Blänket efter fyrvisare till Hoburg på Gotland. Intresset har varit stort och i år är det 29 sökande till de 9 veckorna som fyren hålls öppen för visning. Att det är en populär sysselsättning kan du läsa om i Annika Bertilssons artikel "Pirret".

Jag har tidigare nämnt att jag tror att det är intressant att läsa om hur de övriga nordiska ländernas fyrföreningar fungerar. I detta nummer är det Norsk Fyrförening som presenteras. I nästa nummer tar vi oss till Danmark.

Utflykter arrangerade i föreningens regi verkar vara populära. Nyligen ställde 60 personer upp på fyrvandring i Lysekil trots nollgradigt och storm. Vilken lycka för arrangören som väl trodde att det knappast skulle komma någon.

Glöm inte att vackra omslagsbilder till Blänket alltid är välkomna, men tänk på att de skall vara stående och med god upplösning.

Maria Elsby

Fjuks fyrplats i Vättern

av

Göran Sundström

2023 års VIPP

Sedan Kungl. Maj:t i skrifvelse den 2 Februari 1849 anbefallt Sjöförvaltningen att inkomma med förslag till förbättrade säkerhetsanstalter i insjöarne och kanalen i farleden Göteborg – Mem, föreslog förvaltningen i skrifvelse den 3 April en fyranläggning på Fjuk i Vättern hvilket förslag af Kungl. Maj:t godkändes genom skrifvelse den 1 Febr. 1850.

År 1852 uppfördes på entreprenad ett sexkantigt, 50 fot högt trätorn med lanternin och sideralskensapparat för en kostnad af 3.985 Rdr banko. Fyrapparaten bestod af ett sideralsken med 0.450 meters diameter samt lampa med föränderlig nivå för rofolja och en veke.

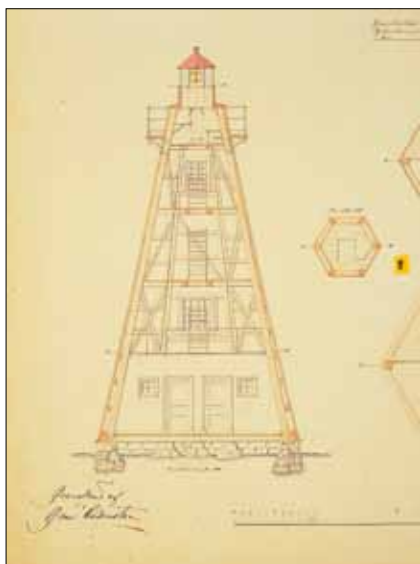
Detta stod att läsa i

”ANTECKNINGAR rörande svenska statens fasta fyrar”. Fyrplatsen kom att byggas på den norra ön Skallen i ögruppen Fjuk mellan Motala och Karlsborg. För fyrpersonalen byggdes även ett bostadshus för två familjer och ett uthus och en källare.

Till Fjuk flyttade nu från Täby i Östergötland *fyrmästare Nils Kjellgren* med hustru och två barn och *fyrmästare Jonas Schelin* också med hustru och ett barn. Det blev Nils och Jonas, som fick tända fyren för första gången den 8 september 1852.

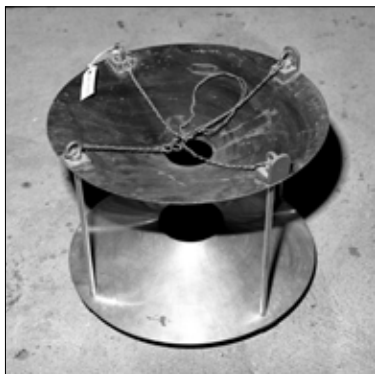

Bostadshuset med syrenberså i bakgrunden. Lanterninen på bostadshuset tillkom 1889, då även fyrtornet revs. 1857 hade även bagarstuga och kostall tillkommit.

Ritning till fyrtorn godkänd av Gustaf von Heidenstam vid fyringenjörskontoret.

Den 4 juni 1856 uppmärksammade Nils och Jonas två signalskott i riktning från den lilla klippön Jungfrun söder om Fjuk. De rodde dit och i det fina vädret tog det c:a en timme. Det var hjulångaren Erik Nordewall, som på resa från

Sideralsken åstadskoms genom en cylindrisk parabolisk spegel med lågan i fokus. Den fick lågan att se betydligt större ut.

Wadstena till Carlsborg kommit för nära Jungfrun och fastnat på ett grund. Efter två dygn kunde två ångskonserter dra loss hjulångaren från grundet, men som under bogsering till Wadstena sjönk på 42 meters djup.

År 1872 insattes ny lampa för fotogen i fyrtornet. Fotogenet var inte lika brandfarligt som rovoljan. Fyrpersonalen bestod nu av: *Fyrmästare Anton Gustav Ernst Pihl* från Gryt med hustru och två barn och *fyrvaktare August Wilhelm Nilsson* från Motala med hustru och två barn.

Personalen uppbar lön från Lotsverket, men även fiskevatten ingick liksom möjlighet till köksträdgårdsodlingar på ön. Man fick dock alltemellanåt ta sig till Vadstena för inköp av dagligvaror. Lönen fanns inestående på postkontoret, där man också fick hämta sin post. I Vadstena kunde man också försälja den överskottsfisk, som man hade fångat. Man hade tillgång till det i särklass bästa fortskaffningsmedlet på Vättern, nämligen vättersnipan. Den hade utvecklats under åtskilliga generationer och var under 1800-talets senare hälft idealisk för transporter på Vätterns ofta lynniga

Vättersnipan under parrodd.

Foto: Folkklivsarkivet Lund

vatten. Den var lättrodd och framför allt stannade den inte efter varje årtag, som dagens plastroddbåtar gör, utan gled fram genom vattnet med minimalt arbete. Genom sin långa köl behöll den också sin raka kurs.

Vättersnipan var också utmärkt segelbåt. Det fordrades dock en skicklig besättning för att segla den i hårt väder. Visst förekom det olyckor, då vättersnipor kapsejsade. Detta fick inte minst fyrpersonalen erfaras. Under de år då fyren var bemannad, drunknade fem personer däribland en 15-årig pojke.

Förnödenheter för fyrens drift fick man en gång om året med lotsångaren. Det var framför allt fotogen och reservdelar såsom veckor och lampglas.

Fyrvaktarbostaden med lanternin. Nu behövede fyrvaktaren inte gå ut i ur och skur för att fylla på fotogen.

1889 byggs en lanternin på taket till fyrvaktarbostaden. Där installerades en lampa med föränderlig nivå för fotogen, vilket innebar, att man dagligen måste fylla på fotogen i behållaren. Lampan hade en veke. Vidare installerades en linsapparat bestående av krona trumma och krans av 5:e ordningens storlek (diameter 300 mm). Fyren visade fast vitt sken horisonten runt.

Linsapparaten från Fjuk med krona överst, trumma i mitten och krans nederst. Då det nya fyrtornet byggdes 1909, placerades linsapparaten i lotsstyrelsens förråd. 1937 installerades linsapparaten i Borgholms fyr eftersom brand förstört linsen där. Bilden visar linsen i Borgholms fyr.

Från Aspöja i Sankt Anna kom 1886 fyrvaktare *Anders Fredrik Skärlund* med hustru och två barn. Familjen fick ytterligare fyra barn under vistelsen på Fjuk till 1909. Skärlund efterträdes som *fyrmästare* 1888 *Anton Gustav Ernst Pihl*, som drunknat det året. År 1903 uppsattes i fyren en klippapparat med lodräta persienner och skärm med rött glas, varigenom fyren erhöll en sektor begränsad av vitt enklipp och vitt tvåklipp samt en sektor begränsad av samma tvåklipp och på andra sidan av fast rött sken. Persiennerna drevs av ett urverk med lod, som måste dragas upp var fjärde timme.

1893 kommer *fyrbiträdet Karl-Gerhard Hagström* till Fjuk med hustru och två barn. Han tjänstgör där i ett år för att sedan bli redaktör i SVENSK LOTS & FYR-TIDNING, personaltidning för bl.a. fyrapersonalens fackförbund. Där skrev han 1928 kort efter Skärlands bortgång en gripande artikel om hans liv på Fjuk.

År 1900 kommer *fyrbiträdet Peter Olsson-Nordbäck* med hustru och tre barn från Gryt. Skärlund och Nordbäck

Augusta Amalia Lindgren med sin hund, som alltid var med vid undervisningen.

skulle bli de sista att tjänstgöra på den bemannade fyrplatsen. 1903 inrättas lotsverket en lotsbarnskola på Fjuk, och dit kommer nu lärarinnan Augusta Amalia Lindgren i två-månaders etapper. Hon delar Fjuk med Häradskår och Strupö. Undervisningen på Fjuk upphör 1907.

1909 byggs ett nytt 9 m högt fyrorn i betong. Gustav Daléns uppfinning AGA-klippen, som varit i drift under två år på andra fyrplatser, installeras nu i fyrornet. Fyren är nu helt automatisk och någon fast fyrpersonal behövs inte längre. Skärlund kunde nu flytta till den villa, som han låtit bygga i Arkösund inför sin pensionering. Inför flytten från Fjuk, där familjen bott i 23 år rodde nu familjen in till Vadstena, 7 DM, till en fotoateljé för att låta fotografera den kvarvarande familjen.

Sittande Emma Kristina och Anders Fredrik Skärlund. Pojken till höger är yngste sonen Carl-Axel född 1893.

Foto: Skärlunds släktarkiv

Peter Nordbäck var bara 43 år och blev förflyttad till Högby fyrplats på norra Öland, dit familjen flyttade 1910. I familjen fanns en dotter, som var äldst och tre söner, som alla fanns med vid flytten. Om sonen Gösta kan nämnas, förblev ogift, blev kriminalpolis i Kalmar där han bodde i en lägenhet. Han blev förtidspensionär och enligt kollegor och grannar betedde han sig underligt. Hans äldre syster Maj reste från Stockholm till Kalmar för att själv se, hur det stod till med lillebror Gösta. Under hennes besök knivhögg Gösta sin syster till döds. Gösta led av schizofreni och fick tillbringa stor del av sitt resterande liv på mentalsjukhus i Hälsingborg. Detta är utförligt beskrivet i Hemmets Journal nr 4/2020.

Då familjen Skärlund flyttade till Arkösund, var yngste sonen Carl-Axel 16 år, och hans skolgång hade bestått av fyra månader per år under den tid, då lärarinnan Augusta Amalia Lindgren varit på Fjuk. Han var teknikintresserad och efter de många och strapatsrika roddturerna mellan Fjuk och Vadstena var han särskilt intresserad av den nya "flugan" utombordsmotorn. I Arkösund fick han tillfälle att testa den motor, som Archimedes började tillverka 1911. C-A tyckte, att den motorn kunde avsevärt förbättras, och han började konstruera en motor, som skiljde sig från Archimedesmotorns grundprincip med två motstående cylindrar och samtidig tändning. Hans nya grundprincip var två cylindrar ovanför varandra med varsin vevsläng förskjutna 180 grader och växelvis tändning. Den skulle bli mera lättstartad och få jämnare gång. Efter ingenjörexamen i Linköping praktiserade C-A 1918 hos Archimedes i Bromma och visade sin konstruktion för bröderna Hult,

Skärhunds konstruktion U 2 utvecklades till U 21 och tillverkades av Pentaverken i Skövde.

Archimedes ägare. De visade inget intresse för hans konstruktion, utan han tillverkade på eget initiativ en motor, som han kallade U2 (Utombords motor 2 cylindrar). Med den deltog han i motorbåttävlingar, där hans konstruktion vid flera tillfällen överträffade Archimedes. Ingenjörfirman Fritz Egnell visade intresse för hans konstruktion och köpte 1922 tillverkningsrätten av honom.

Fritz Egnell hade 1907 tillsammans med Edvard Hubendick utvecklat en marinmotor, som tillverkades av Skövde Mekaniska Verkstad. 1922 övertog Fritz Egnell aktiemajoriteten där, och företaget omdöptes till AB Pentaverken, och U-2, sedermera U-21 började tillverkas där. Det blev en succémotor och kom att säljas över hela världen

Nu följer några av mina egna funderingar: Efter första världskriget var det ekonomiska läget synnerligen svårt för AB Penta-verken, och konkurs var nära förestående. Göteborgs Bank beviljade kredit för att få igång tillverkningen av

utombordsmotorn. Pentaverken överlevde tack vare den och växte. 1927 hade AB Volvo startat biltillverkningen i Göteborg, och de första Volvomotorerna började tillverkas i Skövde. Är det så, att om det inte hade varit för en mycket speciell fyrvaktarpojke, född och upp vuxen på Fjuk gått i lotsbarnskola för Augusta Amalia Lindgren, hade det då aldrig tillverkats några Volvomotorer i Skövde?

Nu tillbaka till Fjuk

Fyrvaktarbostaden köptes, monterades ner och flyttades till Vadstena, där den byggdes upp på Sjögatan. Övriga byggnader stod kvar några år. Fyrplatsen var nu öde, men totalt har 59 personer varit kyrkskrivna där och under åren 1887 till 1890 bodde 17 personer samtidigt på ön.

Fyren behövde nu bara tillsyn varannan månad, och förste *tillsyningsman* blev *Theodor Fritiof Rylander*.

Den nya AGA fyren byggdes på ett betongtorn med lanternin av gjutjärn.

År 1914 bosätter sig *Erik Zetterblad* i ett av de kvarlämnade husen. Han var endast 30 år gammal och hade ingenjörsexamen och var skriven i Motala. Erik

Erik Zetterblad har hämtat upp en gädda ur sumpen i den lilla hamnen. Bilden är från omkr. 1960. Foto: Börje Waldenstedt

köpte 1918 Kjellstrands kiosk i Varamobaden och fraktade ut den till Fjuk. Den byggde han om till bostad och de kvarvarande byggnaderna från fyrplatsen revs. Zetterblad blev tillsyningsman för fyren 1930. Han fick också tillsynen för fyren Orrholmen och 1941 fyren Jungfrun, då den byggdes.

År 1937 gick ångaren Byälven på ett grund vid Fjuks norra udde. Hon var lastad med osläckt kalk från Oaxen söder om Södertälje, och besättningen insåg, att man inte skulle hålla sig flytande. Man styrde då in fartyget i viken söder om fyren och lät det köra upp mot land. Vissa försök gjordes att länsputsa fartyget, men skadorna var för stora.

Jag träffade Erik Zetterblad första gången 1954, då min mor och far och jag vid flera tillfällen gjorde utflykter till Fjuk. Vid något tillfälle var vi där ute i flera dagar och bodde då i pappas båt.

Byälven var på resa med osläckt kalk från Oaxen till Vänern.

Lotsstyrelsen hade nu sex fyrar i Vättern, Vanäs udde byggd 1892, Visingsö N och S byggda 1900, Orrholmen byggd 1906 och Enebågsudde byggd 1907. Det var endast Fjuk, som var AGA-fyr. Övriga drevs fortfarande på fotogen med oföränderlig nivå, vilket innebar, att fotogen bara behövde fyllas på var femte dag. Vanäs udde och Orrholmen blev AGA-fyrar 1921 och övriga 1941, då även fyren på Jungfrun byggdes. Det är troligt, att lotsångaren leverade fotogen och acetylen-gastuber till fyrarna till och med detta år.

Hamnen vid Fjuk med min pappas vita motorbåt. På land står två av Zetterblads vättersnipor. Vraket av Byälven var väldigt spännande att klättra på. Man kunde gå på däck med vatten till magen in bland hytterna i aktern. I vattnet kunde man också se ångpanna och ångmaskin. Bilden tagen av mig 1954.

Den stora gastuben är en AK-50 och vägde 90 kg.

Vättern tillhörde Kalmar Lotsfördelning, och det blev Häradskärs lotsplats, som fick ansvaret att ombesörja byte av gastuber, kallat gasning, i Vättern. Gasen skulle räcka ett år, och i Fjuks fyr fanns 9 st AK-50. Dessa vägde vardera 90 kg och fick släpas från hamnen upp till fyren. Tillsyningsmannens uppgift var att putsa fönster och lins, slagga evighetslågan och läsa av gastryck och temperatur. Dessa uppgifter skulle sändas in till Lotsstyrelsen, sedermera Sjöfartsverket, där man räknade ut hur länge gasen räckte. Den skulle räcka ett år.

Zetterblad byggde förrådsbodar av gamla avsågade vättersnipor. Alla byggnaderna eldades upp 1978.

Den vänstra byggnaden är Zetterblads bostad. Den högra byggdes av Nisse och Axel Wilhelmsson 1917, som bodde där till 1954 då Nisse avled.

Erik Zetterblad avled i sin stuga 1966 vid 83 års ålder. Han hade då bott på Fjuk i 52 år. Fyrarna sköttes nu sporadiskt av *Axel Wilhelmsson* och skomakare *Inge Carlsson*. På 70-talet lät Motala kommun installera ett minnesmärke över Erik Zetterblad. Ett stockankare med inskription: Till minne av Fyrvaktaren, Fiskaren och Ingenjören ERIK ZETTERBLAD. Den siste öbon på Fjuk. Född i GINRI S:N I VÄSTERGÖTLAND 9/10 1884. DÖD HÄR I SIN STUGA 26/11 1966.

Då Häradskärs lotsplats lagts ner, överfördes Vättern till Arkö sjöövervakningsstation 1968. Vid gasning 1971 upptäcktes, att inget tillsynsbesök hade gjorts vid fyren Orrholmen sedan gasningen året innan.

1966 hade jag köpt Einar Norins postbåt i Gryt och tagit hem den till Karlsborg. Det var en 8 meters klinkbyggd ekbåt med en 20 Hk Säfte tändkulemotor. Detta visste Alsing Svensson från Fångö. Han var med på arkö-båten

*Postbåten vid Liljeholmens skola.
Bildens tagen av mig 1966.*

eftersom han kände till Vättern efter åtskilliga turer dit under Häradsårstiden. Därför fick jag förfrågan om, jag kunde åta mig tillsyn av fyrarna Fjuk, Orrholmen och Jungfrun. Så blev det, och kontrakt skrevs att gälla från 1972-01-01.

1974 hade jag köpt den uttrangerade lotsbåten Hävringe 1 av Sjöfartsverket, så jag kunde åtaga mig lite större transportuppdrag och framför allt prickning.

För att komma upp i lanterninen på Fjuks fyr, fick man klättra på trappsteg av rundjärn ingjutna i insidan av fyrvägen. Något fallskydd fanns inte, och det var i alla fall 6 m ner till betonggolvet. Ett av mina första uppdrag var att montera ett fallskydd. På Volvo i Skövde, där jag hade mitt ordinarie arbete, rev man panncentralens skorsten, och jag fick köpa det fallskydd, som satt på stegen utanpå den. Jag är säker på, att den 15-16 årige Carl-Axel ofta klättrade på de stegen under tiden, då nya fyren byggdes.

Rättelse

I förra numret av Blänket hade det smugit sig in ett förargligt fel i Marie Tilosius artikel "Flygfyrar". Sveaborgs kyrka ligger naturligtvis i Helsingfors, Finland och ingen annanstans. Tack alla ni som hört av er om detta. Det gläder mig för det visar att ni läser Blänket.

Redaktören

1977 byttes AGA-klippen ut, och fyren blev elektrifierad. 22 st batterier av typ ST-22 installerades. Dom vägde 15 kg/st, så det blev en del släpande, men det var betydligt enklare än med gastuberna. Dessa batterier gick inte att ladda, så dom måste bytas vart annat år.

Under 1980- talet gjorde Sjöfartsverket försök med solpaneldrivna fyrar, och 1991 installerades sådan utrustning på Fjuks fyr, och det är så, som fyren drivs i dag (2024), även om elektroniken har utvecklats en del under åren som gått.

År 2002 fyllde fyrplatsen 150 år, och det firade Svenska Fyrsällskapet med en plakett på dörren

Svenska Fyrsällskapet's plakett på dörren.

2013 överfördes alla Vätterns Sjösäkerhetsanstalter, däribland Fjuks fyr, på Askersunds Skärgårdstrafik AB.

För många finnar är ordet fyr liktydigt med Bengtskär, som är finnarnas stora stolthet vad gäller fyrar och fyrplatser, en imponerande stenbyggnad på en liten klippö, uppförd rekordsnabbt och hjältemodigt försvarad mot ryssarna. Men inom det finska fyrväsendet finns det flera intressanta och spännande fyrar, de fyrar som gjorde ett minnesvärt intryck på mig under min fyrresa sommaren 2023 var två av

Finlands rödvita fyrar - Isokari och Yttergrund

Jan Hopfinger

*Fyren Isokari 2023,
3 år efter renoveringen.*

Isokari – polkagrisrandigt skrytbygge

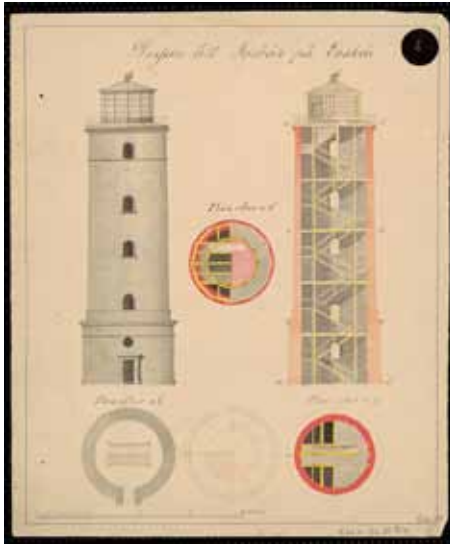
När man ser fyren Isokari, med det svenska namnet Enskär, numera 37 meter hög och nästan 9 meter i diameter vid basen, så undrar man, varför i hela världen bygger man en fyr som på avstånd ser ut som en trind, polkagrisrandig Litus fyr – men såväl dess grova dimensioner som utseende har historiska grunder. Fyren är byggd under Rysslands ockupation av Finland, efter det att Sverige fick avträda Finland till Ryssland som följd av freden i Fredrikshamn. 1831 byggde ryssarna en fyr som möjliggjorde för ryska flottan att navigera i finska vatten, och samtidigt skröt hur rikt och mäktigt (underförstått farligt) det ryska tsar-

dömet var. Från början hade fyren en lanternin, med nio stycken paraboliska reflektorer med var sin lampa, som storleksmässigt var i paritet med fyrkroppen. Fyren moderniserades år 1889, då hade fyrväsendet tillgång till fotogenlampor och då räckte det med en liten lanternin rymmande en rotationslins av 4e ordningen med 5 bulleyes. Samtidigt tillkom den konformade överdelen på fyren. Den polkagrisrandiga färgsättningen återinfördes år 1986.

Fyren, liggande i sydöstra Bottenhavet, murad i tegel med tjock rapping, är öppen för guidade turer och då kan besökaren beundra, förutom linsen och utsikten, även de tvåfots-tjocka balkar som bär upp delar av konstruktionen, bl.a. trappan. Man kan också se hålen för sprängmedel som försvaret borrarade under kriget, då man beförde att fyren kunde användas som riktmärke för sovjetiska bombplan.

Isokari - rotationslinsen.

Fyren Isokaris ursprungliga utseende.

Bildkälla: Finska Riksarkivet

vara även hamnfogde och fyrplatsvärd. Han visade mig runt och berättade om fyren och dess historia. Men när han nämnde att fram till 1906 (då Bengtskär byggdes) var Yttergrund Nordens högsta fyr då höll jag inte med. Han försvann i en mörk bod och kom ut med en tjock bok under armen som jag kände igen som Magnus Rietz praktverk "Fyror runt Östersjön". Han läste högt och tydligt "Yttergrund var Nordens högsta fyr, 41 m, när den uppfördes 1891....".

Med åren har jag lärt mig att inte ge mig ut i strider som jag har mest att vinna på att inte vinna, så jag nickar instämmande - Södra Yttergrund är ju en 'djugelö' och hela fyren kan fotograferas bara från hans trädgård. Han bjuder på glass och njuter som bara en finne kan njuta efter att ha satt en uppkäftig svensk på plats (eller slagit Sverige i ishockey).

Det som jag inte tordes berätta var att redan 1891 fanns det ett antal fyror i Norden högre än 41 meter, bland dessa Færder och Grip i Norge eller Anholt och Skagen i Danmark, Skagen hela 5 meter högre.

Isokari är lättbesökt, under sommaren går det båtturer från Nystad fem dagar i veckan, och då ingår guidning på ön, välsmakande lunch i f.d. militärkantinen samt ett besök i fyren. Fyren, nyrapad 2020, är en fungerande fyr som med sin lilla kristallins när nästan 20 sjömil.

Yttergrund – Österbottens pärla

Medan Isokari nås lätt via reguljära turistbåtturer så är läget annorlunda med Österbottens pärla – Yttergrund. Fyren ligger på ön Södra Yttergrund och det är en hel timmes bilväg till närmaste, större ort. Till Yttergrund kom jag med min uppblåsbara kajak från Vedholmens Hamn, det var dryga 3 km paddling enkelväg i skyddade vatten.

På Yttergrund välkomnades jag av en trevlig talkoarbetare som verkade

Bilden visar Yttergrundens smäckra siluett. Lanternerna är större i verkligheten än de ser ut att vara sedda från marknivå.

Lanterninen med den unika bi-formade trumlinsen skyddas av en gallerbur.

Unik lins

Så Yttergrund har aldrig varit Nordens högsta fyr, men det förtar inte något av fyrens förträfflighet, det är en förnämlig fyr som inte behöver några falska myter och som imponerar med sina egna meriter – Yttergrund står med något som ingen annan fyr i Norden eller runt Östersjön besitter – en stor bi-formad lins. Bi-formad lins är två linser placerade ovanpå varandra, på fotogen-tiden var lyktan i den övre linsen tänd, men vid sämre sikt tändes även den nedre lyktan. Men det som gör Yttergrundns bi-formade lins ännu mer världsunik är att den består av dubbla trumlins. Jag känner inte till någon annan fyr med en stor bi-formad trumlins. Linsens 'baksida' (d.v.s. sidan mot fastlandet) är en spegellins som ytterligare förstärker ljusskenet. Linsen, tillverkad av franska Barbier, installerades av Josef Frenzt, samme man var med om att uppföra Eiffeltornet. Linsen är fortfarande i bruk, dock lysande i bara ena "våningen".

Min finska fyrkärlek

Yttergrundns Fyr tändes år 1892, fram till dess var 90 km av den grundfyllda österbottniska kusten mörka. Den nitade stålplåtsfyren är en stilren design, slank och hög med en elegant siluett, som tyvärr är svår att beundra på plats då fyren knappt syns på en tätbevuxen ö.

En intressant byggteknisk detalj förutom linsen är "gallerburen" runt lanterninerna. Dess syfte är troligen att skydda lanterninglasen mot stora sjöfåglar som lätt förblindas av fyrens starka sken. Liknande "gallerburar" skyddar flera finska fyr lanterniner.

Trots att mitt besök på Yttergrund bara varade i tre timmar, upplevde jag att det vilar något magiskt över fyren och fyrplatsen. Yttergrund blev helt enkelt min finska fyrkärlek.

Talko

Yttergrund är en av de fyrplatser där Finlands Fyrsällskap (*Suomen Majakkaseura*) bedriver s.k. *Talkoarbeta*. *Talko*, som är ett finlandssvenskt ord, betyder frivilligt arbete som görs av en gemenskap. Fyrentusiasterna restaurerar fyrplatsen, bl.a. tvättade man bort den stora svartmögelfläcken på fyren, röjde, städade och återställde såväl byggnaderna som gårdsplanen. Talkoarbeta pågår i veckolånga skift, och på bilderna ser man att även många yngre människor, kvinnor och män, är engagerade och har kul, vilket bådar gott för de finska fyrarnas och fyrplatsernas framtid.

Det som jag finner tilltalande med *talko*, förutom att fyrentusiasterna restaurerar fyrplatser tillsammans med likasinnade, är möjligheten för dem som bor långt från fyrar och fyrföreningar att ändå få handgripligen bidra till fyrplatsernas fortlevnad. Den dagen *talko* blir något för Svenska Fyrsällskapet, då kommer jag!

Fyren monterades ihop i Helsingfors på tillverkaren Maskin & Bro AB:s bakgård innan den togs ner och uppfördes på Södra Yttergrund. Bildkälla: Finska Riksarkivet

När fyren uppfördes var Yttergrund en kal ö. Bildkälla: Finska Riksarkivet

Lyser upp mörkret och tillvaron

Vi började denna skildring på Bengtskär, låt oss avsluta den på Valsörarna, då det är fyra finska fyrar som jag rekommenderar för besök: Bengtskär, Isokari, Yttergrund samt Valsörarna. Valsörarna lyckades jag inte komma till, så den finns kvar på min "måste lista"; vi alla behöver spännande fyrbesöksmål att drömma oss till under vintermörkret. För det är just det som är meningen med fyrarna idag, att lysa upp såväl mörkret som tillvaron.

Källor:

- Definition av talkot enligt svensk Wikipedia.
- Historiska uppgifter: S Laurell: Suomen Majakat samt Svenska Fyrällskapets Fyrwiki
- Uppgifter om fyrhöjder 1891: S Laurell: Suomen Majakat; K P Jensen: Lys langs kysten; P R Lauritzen: Norske Fyrstasjoner.

Har du tillfälle

så missa inte att delta i de utflykter till olika fyrar som våra programkommittéer anordnar. Du får inte bara uppleva fyren och den vackra naturen runtomkring utan blir oftast guidad av en kunnig person som berättar platsens historia och dessutom träffar du andra fyrintresserade.

Redaktören

Pirret

Annika Bertilsson

*Annika Bertilsson, Örby och
Mia Boqvist Olsson, Kinna.*

Pirret, ni vet det där pirret man kände som liten. Dagen före julafton eller på morgonen när man fyllde år. Som äldre är det inte lika ofta som pirret upplevs men just det pirret upplevde jag i februari förra året och tänk det varade ända fram till sommaren vecka 29. Det som hände var att jag fick reda på att jag och min kompis Mia blivit antagna som fyrvårdar på Hoburg fyr, Gotland. Oj, oj, oj så spännande.

Hela våren gick som på rosa moln. Det var dags för mig och min fyrtokiga väninna att planera för resan, boendet och fyrens historia och bruk. Det var bara att sätta sig in i Fyrwiki och plugga in höjd, lins, läge, antal trappsteg m.m. Hur tar vi oss, västkustbor, bäst till Gotland? Var ska vi bo? Många frågor men många hjälpsamma människor hjälpte oss med både boende, fyrinformation och överfarten till Gotland.

En tidig lördagsmorgon var det äntligen dags. 5:30 avgick bilen mot Oskarshamn. Båtturen över gick fint. Väl i hamn tog vi en liten sväng inne i Visby. Solen sken precis som vi och vi kände att nu är det nära.

Vi började köra ner mot Sudret genom det underbara landskapet och till slut, där var fyren. En snabb tur upp till fyren där vi fick nyckel och sen ner till Sjövärnsgården där vi inkvarterade oss. Det var nu det började. Vårt "sommarjobb" på fyren. En vecka som fyrvärdinna, jo det var pirrigt.

Första dagen gick fort. Våra första besökare var ett par med husbil. De ville verkligen upp i fyren men lite höjdrädda var de allt. Jag följde med upp. Mannen gick upp och tittade ut genom luckan, frun gick upp och kröp några meter på lanterninen. Lyckliga var de när de kom ner, att de vågat kika ut. Sen flög dagarna förbi med underbara besökare. Besökare från många av världens hörn Finland, Norge, Danmark, Tyskland, Chile, Italien och kan man tänka sig några ungdomar från Mongoliet.

En underbar liten besökare vi hade var Emma 7 år och hennes familj. Då vädret inte var riktigt badvänligt var familjen ute och såg sig om. Fyren ville pappan verkligen besöka men de andra var så där imponerade. Emma blev förtjust i fyren, upp 8 gånger var hon minsann och biljetten hon fick var värdefull. Två dagar senare kom samma familj tillbaka. Det hade varit så mycket tjat från Emma så fyren besöktes ännu en gång. Och Emma minsann, satte rekord och var upp och ner i fyren 11 gånger. Vilken hjälte och rekordhållare.

Lugna stunder fanns det också då fikade vi, jag stickade och Mia löste korsord.

Vilka fantastiska dagar vi fick och inte bara fyren Hoburg besökte vi. Vi besökte även Närs fyr, Faludden, Valar, Färö och Hallshuk fyr.

Vilket äventyr, vilka minnen vi fick. Och det där pirret, ja det kan jag fortfarande känna när jag tänker tillbaka på dagarna på Gotland.

Tack Hoburg för att jag och Mia fick vara där.

Utdelning Av Svenska Fyrsällskapets Hedersutmärkelse
”Årets Vipp 2024” till
Östergarns-Gammelgarns Hembygdsförening

Priset utdelas årligen till enskild person, myndighet, förening eller företag som gjort en betydande insats på ett eller flera av de områden som finns upptagna i Svenska Fyrsällskapets stadgar § 1

Styrelsen motiverar sitt beslut enligt följande:

Östergarns-Gammelgarns hembygdsförening har genomfört en renovering av den gamla fyren på Östergarnsholm utanför Herrvik på östra Gotland.

Fyren var i dåligt skick och angripen av hussvamp. Att sanera hussvamp är ett svårt arbete med att ta bort den gamla träinredningen, svampsanera och bygga ny inredning.

Ett fantastiskt arbete är utfört under besvärliga förhållanden. Att i en hembygdsförening med volontära krafter genomföra detta arbete är imponerande.

Ekonomiska bidrag har bl.a. kommit ifrån Länsstyrelsen på Gotland som också biträtt med tekniska och antikvariska kunskaper.

Överlämnandet av Vippfyrs-modellen med inskription skedde i samband med hembygdsföreningens årsmöte den 17 mars 2024.

Jan Olsén

Ordförande Svenska Fyrsällskapet

Jan Åberg, ordförande för Östergarns-Gammelgarns Hembygdsförening, tar emot 2024 års VIPP, från Svenska Fyrsällskapets ordförande Jan Olsén.

*I alla de nordiska länderna utom i Danmark finns det nationella fyrföreningar. Jag tänker att det kan vara intressant att veta lite om hur de är uppbyggda och hur de fungerar. Här kommer den första presentationen i serien och den gäller Norsk Fyrförening.
(Red.anm.)*

Norsk fyrförening

Sven Gj. Gjeruldsen
Styreleder/Ordförande

Norsk Fyrförening er en ideell, frivillig landsdekkende organisasjon for alle som interesserer seg for norsk fyrhistorie, og som vil bevare fyrene og støtte opp om ny bruk av dem. Foreningen ble stiftet i 1997 og har et samarbeid med Kystverket, Riksantikvaren og Kystverkmusea. I tillegg samarbeider Norsk Fyrförening med frivillige organisasjoner og foreninger – nasjonalt, regionalt og lokalt.

- Norsk Fyrförening har i dag 101 medlemsfyr og fyrlykter over hele landet. Foreningen arbeider tett opp det politiske miljøet på Stortinget (motsvarande Riksdagen), regjeringen og beslutningstagerne. Vi arbeider også opp mot lokale myndigheter. Samtidig så arbeider vi tett sammen med våre medlemsfyr og personlige medlemmer av Norsk Fyrförening, sier daglig leder Henriette Marie Skjæveland i Norsk Fyrförening til Blänket.

I 2017 ble foreningen tildelt EUs kulturminnepris - Europa Nostra Award. Dette er Europas mest prestisjetunge utmerkelse innen kulturminnesektoren. Prisen ble tildelt for Norsk Fyrförenings innsats for bevaring, formidling og ny bruk av norske fyrstasjoner.

Norsk Fyrförening har et styre på seks personer, og foreningen har sekretariat i Kulturvernets Hus i Oslo med to ansatte (anställda). Sekretariatet ledes av daglig leder Henriette Marie Skjæveland – som tidligere har vær styreleder (ordförande) i Norsk Fyrförening. Hun er også styreleder for Markøy Fyrs Venner og styremedlem i Venner av Søndre Katland

*Henriette Marie Skjæveland,
daglig leder i Norsk Fyrförening*

- I tillegg til sekretariatet i Oslo, så har Norsk Fyrförening også kontor i Farsund helt sør i Norge. Foreningen har en omfattende reisevirksomhet til medlemsfyrene. Det er viktig for foreningens ledelse å ha tett dialog med medlemmene, slik at vi kan bistå med å løse utfordringer det enkelte fyr står over (ansvarar för) for. Vi jobber også tett opp mot det politiske miljøet nasjonalt, regionalt og lokalt, sier styreleder (ordförande) Sven Gjeruldsen i Norsk Fyrförening til Blänket. Gjeruldsen er også styreleder i Møkkalassets Venner.

Styreleder Sven Gjeruldsen vid fyren Yttre Mökkalasset i Flosta utanför Tvedestrand.

Norsk Fyrforening er aktiv i sosiale medier og har nesten daglig nyheter på hjemmesiden www.fyr.no, Facebook eller Instagram.

- Det er viktig for firsaken og fyrgheden å være synlig i mediebildet og vise hva frivilligheten bidrar med til storsamfunnet gjennom dugnader og frivillig innsats. Det er dessverre et rehabiliteringsetterslep (reoveringseftersäpning) på flere hundre millioner norske kroner på norske fyr. I dag er vi interesseorganisasjon for 101 medlemsfyr, men vi håper at flere norske fyr melder seg inn i Norsk Fyrforening. Blant medlemmene finner vi venneforeninger, historielag og museer, kyst- og turlag, friluftsansjasjoner, bedrifter, kommuner og enkeltmennesker med interesse og glødende engasjement for fyr og fyrhistorie, sier Henriette Marie Skjøveland.

Lindenes, en av Norges mange vakra fyrar.

En tragedi på Hållö

av

Bengt Wall

Hållö fyr i Bohuslän

Foto: Esbjörn Hillberg

Under första och andra världskriget kom många av de som arbetade på våra fyrplatser väldigt nära krigshändelser längs våra kuster. På Hållö satt man många gånger på första parkett och såg fartyg sänkas, speciellt var det när den engelska ubåten Sunfish patrullerade mellan Hållö och Måseskär, den sänkte flera tyska fartyg i början av andra världskriget.

Den 22 oktober 1943 fick fyrpersonalen verkligen uppleva kriget på nära håll, det var då det svenska kurirplanet Gripen blev beskjutet av tyskt jaktflyg på gränsen till Skagerak under sin resa från Aberdeen till Bromma i Stockholm. Gripen försöker göra en nödlandning i Marmorbassängen på Hållö men lyckas inte med detta utan flyger rätt in i berget, av de 15 ombord omkommer 13, två klarar sig nästan oskadda. Fyrpersonalen var dom som var först på plats men kunde inget göra då allt var ett eldhav.

Kurirplanet "Gripen"

Foto: Riksarkivet

Det störtade Gripen-planet vid Kålhagsberget, Hållö. Foto: Riksarkivet

Här följer Fyrmästare Ragnar Hållbergs redogörelse för händelsen som han skickade till Lotskaptenen. Brevet finns nerskrivet i Ragnar Hållbergs svarta anteckningsbok som finns bevarad i Föreningen Hållö Fyrs Fyrhus på Hållö, här finns både utställning och film om Gripenolyckan. Fyrmästarna på Hållö skrev alltid ner skickade brev i sina svarta anteckningsböcker och flera finns bevarade.

Till Lotskaptenen i västra lotsdistriktet.

Härmed får jag vördsamt rapportera: Aerotransports trafikplan "Gripen" störtade här på Hållö natten mellan den 22 och 23:e okt. 1943 fattade eld och brann upp, av 15 ombordvarande blev endast två räddade alla de övriga omkom i lågorna.

Fyrbiträdet Hultqvist som hade vakten och för tillfället vistades i sin bostad, hörde motorbuller från flygplan och gick ut för att lyssna, han hörde en kraftig skräll i västlig riktning och såg lågor stiga upp, kl. var då 22,55. Han sprang då upp i fyren och såg därifrån ett stort eldhav med tjock rök i samma riktning. Han kom strax åter ner och väckte under-tecknad och talade om vad som hänt, kl. var då 23,00.

Vi ringde till signalstationen i Smögen och anmälde saken. Därefter väckte Hultqvist fyrvaktare Edvardsson. Vi skyndade oss så fort vi kunde, tände en lykta och begav oss dit ut fyrvaktaren och jag. Hultqvist fick stanna kvar närmare fyren emedan han hade vakten. Vi var de första som anlände till olycksplatsen c:a 20 minuter efter olyckan, platsen för olyckan är c:a 550 meter i WNW-lig riktning från fyren å det så kallade Kålhagsberget i en mycket klippig och svår terräng, när vi anlände dit stod där två man på berget ovanför det brinnande planet som var alldeles övertänt och lågorna slog många meter upp i luften. Jag frågade dem hur många personer som hade varit med i planet, de svarade: "Det var femton, tretton är kvar där nere i lågorna." Vi kunde ingenting göra för dessa arma människors räddning, de var alldeles säkert då redan döda, och de två räddade hade inte

hört ett ljud nerifrån lågorna. Dessa två vilka fallit ur när planet bröts av vid störtandet mot berget var flygplanets mekaniker samt en passagerare, en sjöman vid namn Olsson.

En stund efter fyrpersonalen anlönt till platsen kom lotsförman Bredin samt lotsen Ludvig Stranne från Smögen. Omedelbart därefter anlände tullbetjäningen från Gravarne och hade med sig två landsfiskaler, två polismän, hemvärnsmän, doktor Kroon m.fl., även doktor Olsson från Smögen anlände.

De räddade som var något skadade blev förda fram och intagna i fyrmästarebostaden där de blev omhändertagna och fick ett första förband av läkarna Olsson och Kroon, därefter avreste de med tulljakten till Gravarne kl. var då något över två på natten den 23:e. Kl. 3,30 anlände tolv man militär för vakthållning, dessa är kvar ännu och skall vara här tills resterna av planet kommit bort. De har blivit inkvarterade i extra lägenheten.

På morgonen den 23:e anlände landsfogden von Sydow samt landsfiskalen och polismän m.fl. till platsen med Gravarne tulljakt, under dagens lopp blev olycksplatsen noga undersökt, alla de förkollnade liken tillvaratagna och lagda i tretton kistor och ilandforslade till Gravarne på en präm, som bogserades av två motorsnipor. Den 24:e på morgonen anlände haverikommissionen samt fyra ryssar med tulljakten från Gravarne. Två av dessa ryssar var makar till de förolyckade ryska fruarna. Jag var med där ute vid undersökningen och det visade sig tydligt att planet blivit beskjutet ty en massa kulhål syntes både på den ena propellern och vingen. Därefter höll byråchef Ljungberg, här i fyrmästarebostaden, ett kort förhör med fyrpersonalen angående när olyckan blivit observerad samt när vi hade kommit till olycksplatsen. Därefter tackade både han samt en flygkapten från Aerotransport för den hjälp och tillmötesgående som hade lämnats.

Den 25:e. Undersökningen pågår även idag efter de omkomnas tillhörigheter m.m.

Ingen skada har vållats på fyren, mistsignaleringen eller övriga byggnader på ön.

Hällö fyrplats den 25/10 1943

R.H.

Minnestavla över katastrofen.

Foto: Bengt Wall

Våren har kommit en bra bit och sommarens fyrutflykter hägrar. Det har varit en hel del om Sjöfartsverkets besöksfyrrar i Blänket och här kommer några fler tips från vår ordförande om hur man tar sig till några intressanta fyrplatser. Vill du ha ytterligare information så sök i Fyrwiki eller på fyrplatsens hemsida.

(Red. anm.)

Några platser som det finns båttransporter eller bilväg fram till. I vissa fall också boende.

Hällö: Fantastiskt vacker plats. Boende. Båtresa från Kungshamn.

Vinga: Vackert och mycket historia. Boende. Båtresa från flera platser.

Nidingen: Vackert, mycket historia och rikt fågelliv. Båtresa.

Morups Tånge: Vackert och rikt fågelliv. Bilväg.

Kullen: Fantastisk utsikt och mycket historia. Bilväg.

Sandhammaren: Mycket historia och fina bad. Bilväg.

Ölands södra udde: Vackert och rikt fågelliv. Bilväg.

Öland norra udde: Fyrplats i vacker miljö. Bilväg.

Tokenäs: Vacker plats. Bilväg.

Landsort: Vackert och mycket historia. Boende. Båtresa.

Hoburgen: Fantastisk sjöutsikt. Bilväg.

Närsholmen: Sannolikt Sveriges vackraste fyrplats. Boende. Bilväg och promenad.

Gotska Sandön: Vackert och mycket historia. Boende. Båtresa.

Örskär: Vackert. Boende. Båtresa.

Bönan: Lots och fyrplats. Bilväg.

Högbonden: Fantastisk sjöutsikt. Boende. Båtresa.

Bergudden. Vackert. Boende. Båtresa och bilväg.

Stora Fjäderägg. Vackert. Boende. Båtresa.

Ratan. Vackert kustsamhälle, Servering, Bilväg.

Bjuröklubb. Fantastisk utsikt, Boende, Bilväg.

Pite Rönnskär. Lots och fyrplats. Vackert, Båtresa.

Rödkallen. Lots och fyrplats, Fiskeläge. Mycket fint. Båtresa.

Malören. Lots och fyrplats, Fiskeläge. Vackert. Boende, Båtresa.

Jan Olsén

Fyrnytt

Utställning Landsort

Landsort är en av de besöksfyror som SjöV (Sjöfartsverket) har beslutat att som komplement kunna förses med utställningar som beskriver fyrutvecklingen/historien.

Mästerlots Björn Öberg på Landsort var förutseende och började för många år sedan att ta hand om gammalt materiel som inte längre behövdes till fyren. Efter kontroll med SjöV gav han materielen till Svenska Fyrsällskapet i förhoppning att det skulle komma till nytta i ett framtida museum/utställningar. Det passar nu bra i och med att en utställning skall tas fram i fyren.

Övrigt historiskt/gammalt fyrmateriel finns hos SjöV som under lång tid sparat fyrutrustning av alla sorter vartefter fyror har renoverats. SMTM (Statens Maritima och Transporthistoriska Muséer) har historiskt fyrmateriel som Fyrsällskapet kan få låna till kommande utställningar.

SjöV har gett Fyrsällskapet i uppdrag att administrera deponering av fyrmateriel till främst besöksfyror och lokala fyrföreningar, samt att vara behjälplig med arrangemang av utställningar. SjöV driver/ansvarar för projekten i samarbete med SMTM, RAÄ (Riksantikvarieämbetet), lokala fyrförening samt Svenska Fyrsällskapet.

Utsedda besöksfyror är för närvarande; Hållö, Måseskär, Vinga, Morups Tånge, Kullen, Utklippan, Sandhammaren, Ölands södra udde (Långe Jan), Ölands norra udde (Långe Erik), Landsort, Hoburgen, Gotska Sandön samt Örskär.

Arbetet med utställningen på Landsort är i full fart och planeras vara klar fram till sommaren. SjöV har lagt ner arbete på att snygga till nedervåningen i fyren, rivit tillfälliga väggar samt planerar att putsa och måla slitna partier när temperaturen så tillåter. Fyrsällskapet kommer att anordna montrar i bottenvåningen med beskrivande fyrmateriel samt informationstavlor i våningen under lanterninen. Där finns även ett vaktrum som vi planerar återställa med en docka iklädd fyrvaktaruniform.

Christian Lagerwall

Utgrunden, fyrskepp Nr 15

Fyrskeppet Nr 15 var stationerat på Utgrunden 1884-1896, på Norströmsgrund 1897-1923 och en sista placering som fyrskepp var på Östra Kvarnen 1924-1959.

Fyrskeppet är nu ombyggt och heter Kristin och ligger vid kajen på Galärvarvsvägen 8 i Stockholm. <https://www.galarvarvets-fartygssallskap.se/medlemsfartyg/kristin/>.

Kristin vid Galärvarvet.

*Fyrskepp Nr 15 som Östra Kvarnen.
Insänt av Therese Stenquist-Bard*

Fyrskippet Fladen på väg att skrotas!

Fladen i sin glans dagar.

Fyrskippet Fladen byggt 1914 som Ölandsrev No 29 stationerat söder om fyren Långe Jan, Öland. Därefter blev fartyget stationerat på Hävringe utanför Oxelösund syd Landsort. Den sista stationen blev Fladen utan-

Fladen i väntan på skrotning.

för Varberg. Fyrskippet är byggt på Bergsunds Varv i Stockholm och har liksom alla fartyg genomgått nödvändiga reparationer. Från början var installationen av fabrikat AGA vars uppfinnare var Gustaf Dalén, nobelpristagare i kemi 1912. Byte av AGA-systemet gjordes till batteri som ljuskälla.

Vid ombyggnaden 1958-1959 på Marstrand's Mekaniska på Marstrand ändrades likströmmen till växelström av stationära dieselmotorer av fabrikat Bolinder. Framdrivningen av fyrskippet gjordes av två stycken Bolinder-motorer, en styrbords och en babords motor.

Eftersom jag har tjänstgjort tidigare som en del av min sjömanstid inom Sjöfartsverket som båtman, fyrvaktare samt tjänstgjort på nämnda fyrskippet Hävringe känner jag väl till fartyget.

Då Sjöfartsverket har beslutat att fyrskippet skall skrotas, efter att ett antal år ha legat vid Maritiman i Göteborg, bör en del av fyrskippet tas tillvara.

Fyrskippshistorien är en viktig del av den övriga sjöfarten.

Det som bör tillvaratas är följande:

- För- och aktermaster.
- Däckshuset med lanternin med tillhörande ratt och maskintelegraf, vakthytt, radiohytt och tavlan som visar hela året när fyren skall tändas och släckas. Tavlan är av stor betydelse. Den är handskriven och har följt med de fyrskipp som tjänstgjort på Fladen.
- Maskinkappen med avgasröret, även sotröret från byssan.
- Aktra nedgången samt kvadrantstyrningen för roderstocken.
- Kompasshuset på däckshuset för om ratten samt kompasshuset på däck.
- Ankarspelet under däck skall också tillvaratas samt skålankaret som hållit fyrskippet på sin position.

Mitt förslag är istället att sätta allt det här på en stensockel, och ta tillvara på mellandäcket. Jag hänvisar då till förslagsritningar som lämnats tidigare. Med mellandäcket skulle det då kunna bli ett gediget fyrskippsmuseum av svenska och danska fyrskipp.

Det här kan vara av intresse för Svenska Fyrällskapet och Dalén Museet i Stensfort. Byssan och mässen bör ingå. I byssan har vi en AGA-spis konstruerad av Gustaf Dalén. För övrigt bör det ovannämnda givetvis återställas på ett nytt ståndäck

Lars Zimmerman
Medlem nr 31

Sovjetiskt lasernavigationssystem (laserfyrssystem?)

Christian Lagerwall

Laserbild CCG

Sovjetunionen tog under slutet av 1980-talet fram inflygningsystem för mindre flygplatser. Systemet bestod av att man skickade ut ett par laserstrålar som skapade tydliga ljusstrålar av indirekt ljus tack vare reflektion av partiklar i luften. Dessa strålar angav begränsning samt inflygningsvinkel för flygplanen. Systemet kallades GLISSADA.

Våren 1990 förevisades de sovjetiska lasernavigeringssystemen anpassade för sjönavigering i Klaipeda för engelska, finska och svenska sjöfartsmyndigheterna. Senare under mitten av 90-talet gjordes utökade prov i Finland och Sverige.

Systemet för angöring till hamn bestod av 3 st fyrar, 1 st för markering av mittlinjen, 2 st för markering av begränsningen i farleden. Dessa fyrar arbetade med ett indirekt fast ljus. Fyrarna arbetade med grön laser som sas ha den bästa effekten över vatten med indirektljus.

De tre fyrarna med fast ljus är riktade snett upp med en vinkelhöjd av 3 - 5°, det ger en sidolutning på ljuset med 3° för betraktaren när man befinner sig 1 meter från linjen på 1 - 2 M (2 - 4 km) avstånd från fyren. D.v.s. när man styr rakt på ljuset för mittlinjen så ser man ljus-

Bild på själva lasern.

Bild ur en tidning från CCG-försök under mitten av 1990-talet.

strålen gå rakt över bryggan på fartyget. Tar man sedan ett steg i sidan så faller strålen direkt åt andra hållet. Mycket tydlig och direkt effekt.

Fyrarnas räckvidd var 2 -3 ggr den meteorologiska sikten. Det vill säga 10 -15 M (20 - 30 km) vid nominell räckvidd eller 0,5 M (1 km) vid en sikt av 500 meter.

Inmatad effekt i lasern var c:a 10 000 W och uteffekt på lasern var omkring 1 - 2 W. Laserstrålen hade en diameter av 2-3 mm men upplevdes vara 0,5 -1 m i diameter. Vid senare prov kunde inmatad effekt minskas betydligt. Laserstrålen på 2-3 mm vidgades optiskt till 30 cm för att uppfylla strålskyddsinstitutets anvisningar som fick till följd att effektiviteten minskade något.

Den tydliga informationen i sidoavvikelse innebär att fartyget kan ges mer exakt information om sin position i farleden. En ytterligare fördel är att laserljuset lättare kan urskiljas från andra ljuskällor i bakgrunden.

Kostnaden som uppgavs var mycket osäkra men låg omkring 750 000 kr för en laserfyr. Laserröret beräknades ha en livslängd på omkring 5 000 - 10 000 driftstimmar till en kostnad på 40 000 - 80 000 kr.

För att se ljusstrålen ordentligt krävs det totalt mörker, i skymning syntes ljusstrålen svagt.

Sammanfattningsvis så har lasernavigeringssystemet inte kommit i drift i Norden bl.a. p.g.a. att det inte syns på dagen, hög energiförbrukning, hög investeringskostnad samt minskad effekt för att följa strålskyddsinstitutets anvisningar.

Fyren Svenska Högarna 150 år (N 5927, O 1930)

Christian Lagerwall (text) & Ulf Schloss (foto)

Som sista utpost längst österut i Stockholms ytter-skärgård, 55 kilometer sydost om Norrtälje och 35 km ost om Möja, ligger Svenska Högarna. En mytomspunnen plats vars vatten är full av grynnor. Skärgården omfattar Storön där bebyggelse förekommer. samt flera mindre öar och skär. Här har fyrlykt brunnit sedan 1779. Den nuvarande fyren – en Heidenstamsfyr - byggdes 100 år senare, 1874. Svenska Högarna är en av få utsjöplatser som fortfarande är bemannad året runt.

Den nya fyren tänds

I Lotsstyrelsens rapport från 1874 skrevs: "I ett öppet, 4 våningar högt pelartorn af jern, uppfört på Storön är anbringadt en linsapparat af andra ordningen, som under kringgåendet visar tätt återkommande hvitlöda blänkar. Samtidigt hafva blifvit uppförda 2:ne boställshus för fyrbetjäningen, ut-hus med källare, lotsuppassningshus, kruthus jemte signalering. Arbetet, som

begynde i maj månad, fullföljdes så, att fyren kunde tändas den sistlidne 1:a November." Som komplement uppsattes 1885 ett skjul en mistsignalkanon med lavett och tillhörande kruthus.

Den karga ön blev då bebodd av minst fyra hushåll – två fyrvaktare och två lotsar med familjer. De levde av fisk och sälkött och odlade på den lilla brukbara mark som fanns. Potatisen odlades i tången vid strandkanten. Det var ett utsatt och isolerat liv – så lotsarna fick enslighetstillägg på lönen.

Det 18,4 meter höga fyrtornet tillverkades vid Ludvigsbergs verkstad i Stockholm. Fyren är den enda "Heidenstamsfyr" som finns kvar i Stockholms skärgård och en av landets bäst bevarade. Runt landets kuster finns ytterligare nio fyrar av liknande typ, d.v.s. öppna järnfyrar. Sex av dessa är tända. Fyren och byggnaderna hade ritats av fyringenjören Gustaf Emil Højier som ledde arbetet.

1965 elektrifierades fyren med ström som levererades av ett dieselaggregat. 1968 automatiserades fyren med gasdrift och solventil. 1986 installerades solpaneler och batterier. Lampeffekten är endast 40 watt och lysvidden 15 sjömil. I samband med att solpaneldrift infördes försvann behovet av kontinuerlig passning av fyren. Kvar fanns uppdrag från SMHI att utföra väderobservationer vid sidan om uppgifterna för Skärgårdsstiftelsen som vård och underhåll av kulturmiljön och naturvårdsarbete.

Mästerlotsen Edvard Sjöblom

Vid slutet av 1980-talet planerade Sjöfartsverket att riva fyren då den bedömdes inte längre ha ett nautiskt värde samt fyren höll på att rosta sönder. Med hänvisning till fyrens byggnadshistoriska värde motsatte sig Riksantikvarieämbetet detta och Sjöfartsverket beslöt i stället att låta rusta upp fyren 1991.

Lösningen för att bevara fyren framöver bildade Sjöfartsverket, Länsstyrelsen och Skärgårdsstiftelsen Edward Sjöbloms Stiftelse Svenska Högarnas Fyr, 1993, för att hedra mästerlotsen Edward Sjöbloms stora insatser för skärgårdskulturen. Fyren lämnades över som gåva till stiftelsen 1994.

Svenska Högarna idag

Sedan 1994 ägs fyren av Edward Sjöbloms stiftelse Svenska Högarnas Fyr. Fyren är 18,4 meter hög. Optiken består av två dioptriska trumlinser av 4:e ordn. (500 mm) med omfång 120° respektive 2:a ordn. (1400 mm) med omfång 240°. Glödlampan på 2x40W 10,3V drivs av en solpanel.

Fyrkaraktären är en lång blix (LFI) på 15 sekunder. Lysvidden, d.v.s. det största avstånd på vilket fyren är siktbar är 15 nautiska mil. Lyshöjden är 31,0 m.

Ögruppen har ett utsatt läge och bör besökas under bra väderförhållanden. Färden hit ut går genom svårnavigerade småskärgårdar och över vidsträckt fjärdar, där vågorna ofta växer sig höga. Begränsade hamnmöjligheter finns på östra delen av Storön, vid Ytterhamnen. Här finns en brygga och sopmaja samt torrpass för besökare. Mindre båtar kan i gott väder manövrera sig in i de grundfyllda vikarna på östsidan vid den s.k. Yttre Hamnen. Är vindförhållandena lämpliga kan man lägga till i den gamla Kyrkviken på västsidan eller i de flacka vikarna i norr vilka dock inte ger skydd i pålandsvind. Sydsidan ger sjölä. Mellan ön Skrubban och Ytterhamnen finns angringsbojar som ägs och sköts av Svenska Kryssarklubben, allmänheten kan mot betalning angöra vid bojarna.

Fyrplatsen är idag bemannad av en tillsynsmanfamilj som har sin fasta bostad på Svenska Högarna. De arbetar bl.a. åt Naturvårdsverket och SMHI som har en väderstation på ön.

Svenska Högarnas magnifika fyr.

Svenska Högarnas fyrmästare 1874-1968

Maria Elsby

Svenska Högarnas fyrplats var i egentlig mening bemannad från 1874 - 1968. I september 1968 drogs den ordinarie bemanningen in då fyren automatiserades. Bemanningen bestod av fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträden. Under perioden 1890-1898 bedrev man också lotsbarnskola på fyrplatsen.

1874-1881

Den förste fyrmästaren på Svenska Högarna var **Herman Lambert Pettersson**. Han var född 1837 och skomakarson från Karlshamn. Innan befattningen som fyrmästare hade han varit sjöman och ångbåtsbefälhavare. Han var gift med norskan Anna Margreta och de fick dottern Maria Elisabet. Herman Lambert avled 1916 i Stockholm efter att ha tjänstgjort som fyrmästare på fyrskippet Västra Banken 1881-1909.

1881-1897

Som fyrmästare nr 2 kom tunnbindarsonen **Nils Erland Stenberg**. Han var född 1836 i Karlshamn. Han inträdde i Lotsverkets tjänst 1869 och då som fyrbiträde på fyrskippet Sydostbrotten. Innan han kom till Svenska Högarna hade han hunnit tjänstgöra på fyrskippet Grundkallen, vara reservfyrvaktare i Norra Lotsdistriktet, fyrmästare på Grönskär innan perioden på Svenska Högarna. Nils Erland var gift flera gånger. I tur och ordning med Johanna Maria Charlotta Minck, Mathilda Christina Danielsson och slutligen med Emilia Elvira Johansson som han också fick 8 barn med. Innan Nils Erland avled 1908 i Stockholm hann han tjänstgöra som fyrmästare på Söderarm 1897-1907.

1897-1905

Efter Stenberg kom **Axel Julius Jonsson**, född 1840 i Stockholm. Han var gift med Olivia Christina Konkordia Olsson och tillsammans fick de en son. Innan familjen kom till Svenska Högarna hade Axel Julius från 1868 tjänstgjort på fyrskuppen Svenska Björn och Sydostbrotten och Grönskär. Fyrkarriären avslutades 1905 som fyrmästare på Svenska Högarna. Han flyttade sedan till Rone på Gotland där han avled 1906.

1905-1913

Nr 4 i ordningen blev **Carl Erik Lind d.y.**, född 1848 och fyrvaktarson uppvuxen på Söderarm. Med hustrun Katarina Sjölund fick han 5 barn varav ett följde i släktens fotspår. Självt började Carl Erik sin fyrvaktarbana 1871 som fyrbiträde på "faderns fyr" Söderarm men flyttade som fyrvaktare till Svenska Högarna 1882 där han sedan verkade som fyrmästare fram till 1913. Han avled på Rådmansö 1917.

1913-1937

Carl Emanuel Lind efterträdde sin far 1913 först som t.f. fyrmästare och från 1915 som fyrmästare. Han började redan 1896 som lotslärling på Husarö men blev 1900 extra fyrbiträde på Svenska Högarna. En fyr som han förblev trogen under hela sin tjänstgöring i Lotsverket. Carl Emanuel var gift två gånger, först med Elin Bengta Maria Jansson som han fick sonen Arne med. Arne blev fyrvaktare på Svenska Högarna och slutade som fyrmästare på Söderarm. I Carl Emanuels andra gifte med Maria Olivia Katarina Vestman fick han ytterligare 4 barn. Han avled 1948 på Rådmansö.

1937-1944

Fyrmästare nr 6 blev **Carl Gustaf Hammarström**. Han var född 1881 och son till fyrmästare Axel Fredrik Hammarström på Simpnäsklubb. Carl Gustaf startade sin karriär inom Lotsverket som besättningsman på tjänstefartyget Stockholm 1904 för att redan 1905 börja som extra fyrbiträde på Söderarm. En fyrplats som han stannade på till 1937. Han lämnade då som fyrvaktare för att bli fyrmästare på Svenska Högarna. Han gifter sig med Malin Antoinetta Fångqvist och får med henne 2 barn, en son och en dotter. Sonen går i faderns fotspår och blir fyrvaktare dock inte på Svenska Högarna. Carl Gustaf Hammarström avlider i Norrtälje 1964.

1944-1945

Ernst Wilhelm Österman född 1889 och skepparson från Gräsö var under en kortare tid t.f. fyrmästare på Svenska Högarna. Han hade från 1910-1919 tjänstgjort som kock på fyrskepp och blev sedan fyrbiträde på Söderarm/Tjärven. 1932 kom han som fyrvaktare till Svenska Högarna. Han förblev fyrvaktare där till 1949 med det korta avbrottet som t.f. fyrmästare. Ernst Wilhelm var gift med Tora Matilda Jansson och fick med henne 3 döttrar.

1945-1949

Nr 8 i ordningen var **Artur Hjalmar Gean Öström**, maskinistson född 1900 från Öja på Gotland. Han började sin bana inom Lotsverket 1917 som extra fyrbiträde på Faludden, sedan blev det tjänstgöring på fyrskeppen Svenska Björn och Hävringe 1924-1945. Fyrmästartjänsten på Svenska Högarna innehade han 1945-1949 för att sedan fortsätta i samma befattning på Söderarm och avsluta sin karriär med fyrmästartjänsten på Landsort 1955-1963. Artur var gift två gånger och fick med Lilly Ottilia Maria Larsson 2 döttrar och med Karin Viola Holm som han fick 1 son med. Artur Hjalmar Gean avled 1979 i Nynäshamn.

1949 - 1962

Ture Rosenberg både började och slutade sin karriär på Svenska Högarna. Började gjorde han som extra fyrbiträde 1917 och slutade som fyrmästare där 1962, men han hade många tjänstgöringsorter däremellan bl.a. på Söderarm, Simpnäsklubb, Svenska Högarna, Gotska Sandön, Häradsjär där han avancerade från fyrbiträde till fyrvaktare. Fyrvaktare var han också med början 1938 på Pite-Rönnskär men blev 1943 t.f. fyrmästare och 1945 fyrmästare fram till 1949 då han övertog fyrmästartjänsten på Svenska Högarna. Ture Rosenberg var son till fyrmästaren på Simpnäsklubb och kom senare att gifta sig med Ingrid Katarina Löfgren. Hon var fyrmästardotter från Pite-Rönnskär. De träffades förmodligen då Ture tjänstgjorde på fyrplatsen. De fick tillsammans en dotter. Ture Rosenberg avled 1972 på Rådmansö.

1962-1966

Fyrarnas avbemanning hade börjat och fyrmästarna tillsattes inte längre som ordinarie utan som t.f. De fick också flytta runt dit det fanns någon ledig tjänst. Fyrmästersonen **Otto Alfred Edmund Wintzell** född i Norrköping 1901, började inom Lotsverket 1925. 1935-1949 tjänstgjorde han först som fyrbiträde och sedan som fyrvaktare på fyrskeppet Almgrundet. 1950-1961 var han 1:e fyrvaktare på Svenska Högarna där han blev t.f. fyrmästare 1962 och stannade till 1966. Otto Wintzell var först gift med Karin Sigrid Johansson som han fick två döttrar med och sedan med Aina Irma Vesterlund där en son föddes. Otto dog 1984 och bodde då på Rådmansö.

1966-1968

Siste fyrmästare på Svenska Högarna blev **Lars Ivan Wallin**. Han var fyrmästerson född 1932 på Gammeln, Gotland. I Lotsverkets tjänst kom han redan 1950 och tjänstgjorde bl.a. på Östergarn och Stora Karlsö som fyrvaktare innan han 1966 blev t.f. fyrmästare på Svenska Högarna tills fyrplatsen avbemannades 1968. Ivan blev då 1:e fyrvaktare på Hoburg och 1976 biträdande fyrmästare där. 1978 fick han motsvarande befattning på Söderarm. Han var gift med Gunborg Maria Lindberg och de fick en son och en dotter. Ivan Wallin avled 2015 och var då bosatt på Östergarn.

1890-1898

Under 1890-talet bedrevs lotsbarnskola på Svenska Högarna. Under hela perioden var det **Laura Emelie Sandström** som var lärarinna för de 5-9 eleverna. Hon var lokomotivförardotter född i Stockholm 1872. Förutom på Svenska Högarna undervisade hon också på Huvudskär och Understen. Laura Sandström förblev ogift och avled 1950 i Stockholm.

Sandhammarens fyr 160 år firas lördagen den 18 maj kl 13:00

Under 2023 renoverades Sandhammarens fyr som dessutom fyllde 160 år och det vill vi fira! Sedan 1978 är fyrplatsen statligt byggnadsminne och har stort kulturhistoriskt värde. Fyrornet är fyringenjör Gustaf von Heidenstams första konstruktion helt i järn, och är välbevarad både exteriört och interiört.

Den 18 maj kl 13 finns möjlighet att delta i firandet som arrangeras av föreningen Sandhammarens fyrplats, Svenska Fyrällskapet och Sjöfartsverket.

Program för dagen:

- 13:00 Tal av Sjöfartsverket, föreningen Sandhammarens fyrplats, Svenska Fyrällskapet och föreningen Räddningsstationen på Sandhammaren.
- 13:30 Bandklippning.
- 13:45 Guidning av fyren och filmvisning om Sandhammarens fyrrenovering. Visning av Sandhammarens räddningsstation.

Välkomna!

Nidingen firar 400 år

Den 15 Juni firar vi 400 år ute på Nidingen. De gamla dubbelfyrarna hålls öppna för visning och guidning av Nidingens vänner. Den nya fyren som är i drift hålls öppen av Sjöfartsverket. Anförande hålls av Joel Smith från Sjöfartsverket och Jan Olsén Svenska Fyrällskapet, Länsstyrelsen Halland samt Göteborgs Ornitologiska förening. Medverkande under dagen blir även SFV, RAÅ, Svenska Fyrällskapet, SMTM, Kungsbacka Kommun, Destination-Gottskär-Nidingen och allmänheten. Transport med egen båt eller med RIB från Gottskär, kontakt Crew@nidingen.se 400 kr/pp t&r. Kaffe och lättare förtäring bjuder Nidingensvänner

på. Om inte vädret tillåter kommer firandet hållas på Båtmuseet Onsala. Mer info på Nidingensvanner.se

Båtmässan i Göteborg 2024

Anna Toresson bemannar vår inte stora men innehållsrika monter.

Båtmässan i Göteborg, det är starten på våren. Nu är det dags för att åter träffa våra medlemmar, sprida vårt budskap och trivas på Båtmässan i Göteborg. Traditionellt har vi vår monter i delen "Klassiska Båtar" där vi syns bland andra skönheter, klassiska träbåtar.

Vi visar upp oss och träffar och pratar med medlemmar och fyrintresserade entusiaster bland besökarna. I år blev vi mer än 50 nya medlemmar starkare under mässan! Många medlemmar kommer förbi för att se på vår monter och träffa och prata med våra trevliga medlemmar.

Vårt bildspel med Svenska Fyrar, där vi har bilder med och utan namn på fyrarna lockar några att stå kvar och gissa. De vill gärna ha många rätt! Ett ypperligt tillfälle att hitta intresserade fyrvänner.

Vår dataskärm med touch, där besökare kan peka på skärmen och söka information på Fyrskapets hemsida är en bra ingång för diskussioner om fyrpersonal, om fyrar och ibland om sjöfart. Fyrwiki och Fyrpersonalregistret är dragplåster och en del av upplevelsen i vår monter. Nya besökare på vår hemsida tror vi kanske blir återkommande besökare.

Vi tror på värdet av att visa upp oss och förmedla Svenska Fyrskapets budskap, '**Bevara våra Fyrar!**'. Vi söker någon eller kanske två som vill basa för vår monter kommande år. Du får träffa och jobba med våra medlemmar. Det är roligt att stå i vår monter, många i bemanningen återkommer gärna varje år!! Hör av dig!
Du hittar oss i Blänket.

Göran och Ingrid Sernbo

Allt för sjön 2024

Anders och Hans redo att ta emot fyrintresserade besökare

Återigen dags för årets begivenhet åtminstone för de maritint intresserade. Liksom förra året var mässan uppdelade på två långhelger, torsdag-söndag, ett mycket lyckat koncept både för besökare och utställare. Vår monter var strategiskt belägen i den mycket populära och välbesökta "Classic" avdelningen där man hittade allt ifrån gamla klassiska motorbåtar byggda i mahogny till nybyggda snipor i ek, allehanda flytetyg, segel såväl som motor/ång/el drivna, med andra ord något för alla.

Liksom förra året upptogs långväggen i vårmonter av en "Vepa" där Östersjön ligger horisontellt och med ett antal av Östersjöns större fyrar inlagda.

Tema för årets mässa var att uppmärksamma de av Sjöfartsverket utvalda större angöringsfyrarna som besöksfyrar. Fyrskeppsstationen "Finngrundet" och dess historia mellan 1859-1969 belystes. Vårt att nämna är att det sista fyrskeppet på stationen med Nr. 25, Sveriges enda bevarade fyrskepp i originalskick finns att besöka i Vasahamnen i Stockholm.

Liksom förra året fanns en Pekskärm på plats där man kunde komma in på vårt omfattande FYRWIKI, FYRPERSONALREGISTER samt HEMSIDA.

66 st nytecknade medlemskap i Fyrsällskapet är mycket glädjande och visar att fyrarna har en stor plats i de maritint intresserades hjärta. En lyckad båtmässa var till ända.

Ett stort tack till Anders, Hans, Janne, Lennart, Jan-Bertil, Christian för Er insats under mässdagarna.

Ulf Schloss

Svenska Fyrsällskapetets tappra

Magdalena Skalegård (text) & Willy Schånberg (foto)

Under Lysekils fyrdag i mars trotsade de tappra en temperatur knappt över nollan och en vind runt 15 m/s - inte bara en men två gånger. Allt för att se fyrarna i farlederna runt Lysekil i dagsljus och skymning. Dragplåstret var Nisse Holmdahls intressanta föredrag om hans resa i jorden runt seglaren Magellans spår, "Cap Horn, en seglares dröm eller mardröm". Vi var många som uppskattade Nisses bilder och berättelse om fyrar, båtar, växter, glaciärer och mycket annat från hans sjöresa på andra sidan jordklotet.

Nisse berättar om sin resa.

"Stinn brakke" heter det i Norge när salen är fullsatt. Men ingen klagade på trängseln utan var glada för att komma in i värmen efter fyrdagens första aktivitet, en fyrspaning på Galleberget. 45 hugade och rejält klädda tog sig upp i blåsten till Gallebergets topp.

På Gallebergets topp.

Där finns 360 graders utsikt över land- och sjömärken runt Lysekil. Ledfyrarna i sina farleder, stadens granitkyrka med sitt höga torn och karaktäristiska Hållö fyr i nordväst ses där uppifrån. Guidning stod det i programmet, men det blev det knappt något av. Vinden la beslag på de goda historier som hör till när man står där uppe. Historier om Hörmanstenarna, stormen som kastade fyrkuren på Tån långt upp på land eller lotsarnas slit i stormen på Hållöfjorden i oktober 1864.

Efter strapatsen på Galleberget och Nisses föredrag om Cap Horn var det dags för nästa punkt på programmet, en icke annonserad överraskning. På väg ut till Stångehuvud stannade vi till vid en av Lysekils senaste maritima tillskott, fyrkuren Viken. Richard och Catarina Bergman, stolta ägare till fyrkuren, berättade om fyrens

Fyrkuren Viken.

historia, som också blivit presenterad i Blänket 2024:1. Efter principen några in - några ut fick vi alla möjlighet att titta in i det nyrenoverade "smycket"

Sista punkt på dagens program var Vindarnas "grotta". Här uppifrån kan man se 14 fyrar tändas i skymningen. Vind och kyla hade decimerat vår grupp till 22 fyrspanare som tog sig upp till Calla Curmans favoritplats. Det sägs att Calla ofta satt här och såg ut över sitt Stångehuvud. Vem vet, kanske var det här hon tänkte ut hur området bäst kunde bevaras. Hon upprättade stiftelsen Carl och Calla Curmans stiftelse, som än i dag förvaltar området med den äran.

Vi höll ut en stund på Callas bänk vid bergskräningen som vanligtvis ger lä för östan. Men till slut jagade vind och kyla också Fyrsällskapet's tappreste spanare ner från berget. Vi såg därför inte några fyrar tändas och historierna fick vi klara oss utan.

*Vindarnas "grotta"
på Stångehuvud.*

Men det kommer varmare tider och under sommarens Internationella fyrdag planerar vi att ha öppen fyr i fyrhuset på Stångehuvud. Om vädret tillåter kanske några önskar dröja sig kvar till sextiden den kvällen och göra ett nytt försök på fyrspaning från Vindarnas "grotta".

Optisk luftbevakning i Flygvapnet. Vad har det med fyrrar att göra?

En återblick från det ”kalla kriget”.

Första flygningen med ett motordrivet flygplan genomfördes 1903 av bröderna Wright i USA. De var cykeltillverkare båda två.

Nu gick tiden fort och tidigt ansåg man att det bör finnas bevakning av lufthavet efter dessa flygande maskiner. Inte minst under WW1 (första världskriget) och WW2 (andra världskriget) såg man vad dessa luftfarkoster kunde göra.

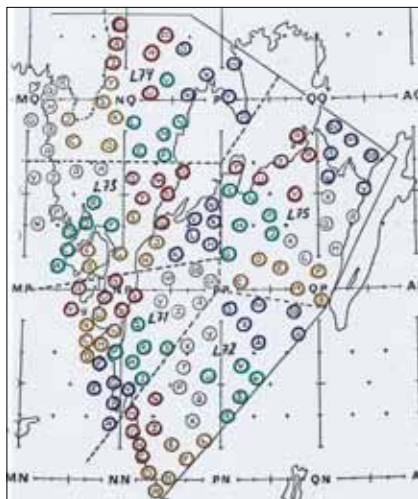
Tidigt 1920-tal svarade landstormen (äldre lokalförsvarsoldater) för denna uppgift. På 1930-talet genomfördes den första stora övningen i Sverige. 1936 deltog de första kvinnorna i luftbevakningen. 1936-1937 var systemet utbyggt i hela Sverige.

Systemet var bemannat under hela WW2, men flygvapnet var inte helt nöjda med resultatet. Flygvapnet övertog ansvaret för luftbevakningen sent 1948, och har sedan dess ansvar för övervakningen av luftrummet som sker H24 (alla timmar dygnet runt) året runt.

Den optiska luftbevakningen var endast bemannad under övningar och utbildningar efter WW2. Det rörde sig om någon helg på våren eller någon övning under någon vecka.

Efter WW2 tillfördes radarstationer till övervakningen som nu kunde ske dygnet runt och på stora avstånd över hela Sverige. Detta fortgår alltjämt.

Den optiska luftbevakningen påbörjade avveckling 1992 och var helt genomförd 2001. Tekniken, omvärldsläget (Berlinmurens fall) m.m. hann ifatt. En epok var slut.

Den optiska luftbevakningen bestod av c:a 1300 platser över riket som rapporterade till c:a 65 och senare till drygt 50 mindre centraler spridda över riket. Detta gav mellan 13-15000 personer över riket.

I västra Sverige hade vi 5 kompanier med totalt 149 spaningsplatser som rapporterade till 5 centraler för mottagande och utvärdering av rapporterna. Dessa 5 centraler rapporterade sedan vidare allt av intresse till den det berör inom försvaret och civila samhället. All rapportering skedde via Televerkets trådar via ett vanligt teleabonnemang.

Samtliga platser i västra Sverige..

Rapportmottagare

Tjänstgörande personal i hela systemet var anställda reservofficerare, frivilliga befäl, värnpliktiga, män och kvinnor, unga och gamla. Ett väl fungerande system. Alla minns väl "tornsvalorna" från kriget, kvinnor från Lottakåren.

De flesta platserna bestod av ett spaningstorn (äldre brandtorn eller nytt postställe, Luftbevakningstorn m/56). Dessa gav bättre skydd för väder och vind än att stå på andra platser. Spaningsplatsen kunde också vara ett vattentorn, hustak, ett kyrktorn, en silos, lotsutkik eller en fyrplats, där själva fyren ibland var spaningsplatsen.

Det var vanligt att vara på fyr- och lotsplatser då det fanns förläggning och samband samt samverkan med marinen på dessa kustnära platser samt öar. Så var det över hela riket.

Fyrplatser i västra Sverige som flygvapnet använde var Hjortens Udde i Vänern, Morups Tånge, Nidingen, Tistlarna, Vinga, Pater Noster, Väderöarna (Storön), och Koster.

De platser vi stod i fyren var Hjortens Udde, Nidingen och Tistlarna. Rapporteringen från observationsplatserna gick via teleledningar samt några fyrar via radiolänk (Tistlarna, Pater Noster och Väderöarna hade radiolänk). Sista stora övningen genomfördes på västkusten år 1990.

Hjortens udde i Vänern

Morups Tånge på Hallandskusten

Pater Noster, postställe och förläggning.

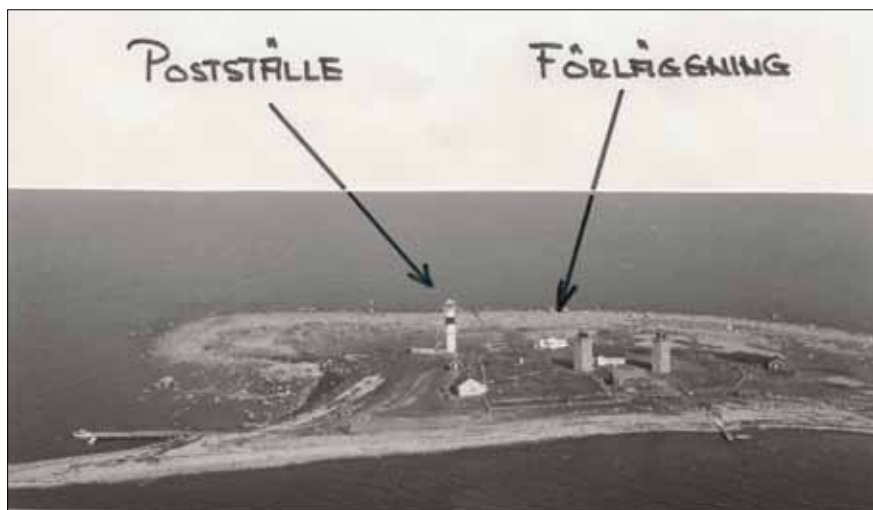
När man inte stod i fyren var det rest ett torn i anslutning till fyren. Marinen kunde också ha en radar på en del fyrplatser, en s.k. Kustbevakningsstation (KBS). Där arbetade och bodde man gemensamt, oftast i en närliggande barack. Se Morups Tänge som då hade en radar på toppen av fyren samt ett torn strax väster om fyren.

Tjänstgöringen på en observationsplats gick i skift, antalet personer på respektive plats har varierat över tiden mellan 6-10 personer. Vanligt var två skift om 3 personer samt en chef, summa 7 personer. Man levde och bodde på platsen under lång tid, personalen var inhyrd hos någon villa- eller

gårdsägare. De kunde också bo i en barack i närheten av observationsplatsen. Tält fanns också tillgängligt, oftast nära tornet såsom värmestuga och/eller reservbostad.

Det var ett optiskt system, man spanade med ögat och kikare, så tjänsten bedrevs mestadels under dygnets ljusa tid samt även under klara nätter, allt på order från kompanichefen. Man rapporterade flyg, fartyg, fordon, brandrök, skottlossning, väder, människosamlingar m.m., allt beroende på platsens läge. Prioritet var alltid flyg på lägre höjder, särskilt från kustnära torn såsom fyrar.

Flyg på låg höjd över havet, särskilt på östkusten var viktigt. Betänk att vi har 240 mil kust från Haparanda till Strömstad.

Nidingen

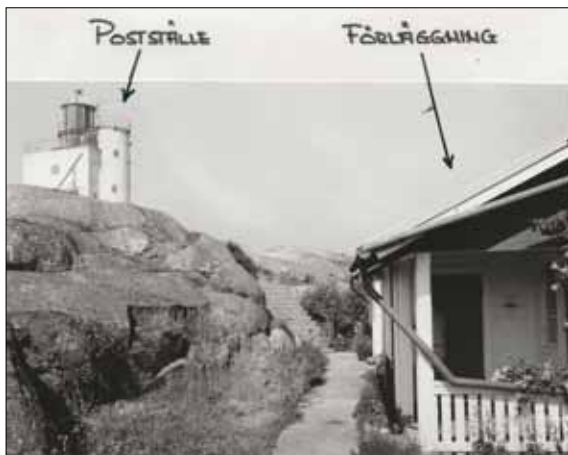
Tillgängligheten till fyror och bostäder (gäller alla platser) var stor, vi hade egna nycklar i vår organisation för att alltid ha en hög beredskap. Allt förvarades i stora förråd tillsammans med all övrig materiel för tjänstens lösande, ett förråd per kompani. I detta system verkade c:a 1750 personer i västra Sverige.

Tistlarna

Nidingen

Tistlarna

Pater Noster

Optiska bevakningens huvudman var flygvapnet och på västkusten var det nedlagda F9 Säve och senare F7 Sätenäs som fortfarande är en aktiv flygflottilj.

Men som sagt, numer är detta historia, precis som det kalla kriget, om detta var det trevligt att berätta för Er i firsällskapet.

Lars-Gunnar Larsson
F.d. kapten i flygvapnet

Barnens sida

Några tips på utflykter tillsammans med barn.

Det har varit en stor glädje för mig att besöka lekplatser med fyr- och båt-anknytning tillsammans med barnbarnen.

Norrtälje

I nya hamnområdet i Norrtälje finns Hamnparken med fyr, rutschbana, båtar och sjöbodar m.m. för lek, rörelse och upptäckarlust.

Vrångö (till vänster)

Mitt på Vrångö i Göteborgs södra skärgård ligger denna roliga lekplats.

Öckerö (till höger)

På Öckerö hittar du stenfyren på lekplatsen vid Göstahallen. Hit kommer man med bilfärja från Lilla Varholmen till Hönö och vidare till Öckerö i Göteborgs norra skärgård.

Stockholm

I Hammarby Sjöstad hittar du Anders Franzens Park där man kan utforska en gammal varvsmiljö. Den är inspirerad av konstnären Tor Svae som gjort flera spännande tematempel i Stockholm.

Carin Jallén
Medlem 4166

Boktips

Revor av ljus

Av Jenny Elfving

Boken är skönlitterär men med handlingen förlagd till Högbondens fyrplats på Höga kusten. Den utspelar sig dels under 1910-talet och dels i nutid. Man får en realistisk beskrivning av hur livet på en fyrplats utspelade sig både i glädje och sorg. Fokus ligger på den nyutexaminerade lotsbarnskolelärarinnan som får sin första tjänst på Högbonden. Den nutida delen skildrar den något tilltufsade konstläraren som tillbringar en period på fyrplatsen som nu drivs som vandrarhem. De båda lärarinnornas öden binds samman genom bilder i fyrens museum. För den som besökt Högbonden är igenkänningsfaktorn mycket hög.

Författaren har ett målände sätt att skriva så det känns som om man själv var på plats. Man kan riktigt höra barnens lek på fyrgården, slamret från fyrvaktarhustrurnas kök, käbblat mellan fyrvaktarna och känna doften av havet och blåbärsris. Det är en fin språkhantering och man känner sig hemma i boken redan från första sidan. Detta är Jenny Elfving's debutbok och fler delar utlovas.

Boken är inbunden på 360 sidor, med formatet 225x145x27 mm och vikt 533 gram, ISBN: 9789180503990 och utgiven på Historiska Media. Förlaget har haft vänligheten att ge Svenska Fyrsällskapets medlemmar 20% rabatt vid beställning direkt från förlaget.

Rabatten gäller 8 april - 5 maj och priset blir då 238,20 kr inkl. frakt. Använd följande länk vid beställningen: <https://historiskamedia.se/bok/revor-av-ljus/> och skriv i kassan in rabattkoden FYRPLATS. Koden är unik för just den här boken och kan inte kombineras med några andra rabatter.

Maria Elsby

Stämmer dina kontaktuppgifter i medlemsregistret?

Medlemsregister skall vara aktuellt annars går det inte att lita på. Vi vet inte om du ändrat adress eller andra kontaktuppgifter om du inte talar om det.

Fel adress kan göra att du inte får Blänket, fel mailadress att vi inte når dig.

Anmäl därför snarast eventuella ändringar av kontaktuppgifter till Svenska Fyrsällskapet, e-post medlem@fy.org eller tel. 08-710 3333.

Redaktören

Till Esbjörn Hillbergs Minne

Svenska Fyrsällskapet har beslutat att inrätta projektbidrag till minne av dess grundare Esbjörn Hillberg. Syftet med bidragen skall vara att främja bevarande, tillgänglighet och kunskap kring svenska fyrar och fyrväsende. Två typer av penningbidrag kommer att delas ut, anslag eller stipendier.

Anslagen kommer att delas ut till ideella fyrvårdare och avser t.ex. bildandet av fyrvårdande föreningar, reparationsarbeten på fyrar, sjömärken och fyrutrustning, göra fyrar tillgängliga och andra ändamål som styrelsen finner lämpliga för att stödja Fyrsällskapets syfte.

Stipendier utdelas till enskilda personer som avser att göra forsknings- och faktainsamling kring fyrar och fyrliv. I samtliga fall gäller att fyrarna skall vara tillgängliga för besök av fyrintresserade och/eller vara till nytta för sjöfarande. Resultat från forskningsarbeten skall göras allmänt tillgängliga.

Ansökan skall innehålla redovisning av det planerade arbetet, dess ekonomi och eventuella bidrag från annat håll. Ansökan bör också innehålla en redovisning av den sökande organisationens eller individens tidigare verksamhet. **För att erhålla penningbidrag krävs medlemskap i Svenska Fyrsällskapet.**

Har du några frågor? Kontakta:

Ulf Schloss, tel: 0704 - 67 24 73,
e-post: ulf.schloss@telia.com.

eller

Christian Lagerwall, tel: 0723 - 15 16 76,
e-post: christianlagerwall@gmail.com

Ansökningar kan lämnas när som helst men behandlas två gånger årligen, i april och oktober.

Ansökan skickas till:

Svenska Fyrsällskapet, Box 1158, 131 27 Nacka Strand, e-post: info@fyr.org.

Styrelsen

Klubbmärken, tröjor, m.m.

Du kan beställa nedanstående artiklar genom att kontakta Ulla Hillberg på email: ulla@hillberg.com alternativt tel. 031-972148. Betala sedan in pengarna på vårt Bankgiro 5441-3174 och skriv på talongen vad du beställt.

Porto inom Sverige är inkluderat i alla priser men för endast ett exemplar per artikel.

Båtflagga med Svenska Fyrsällskapets logo, 31 x 20 cm, 230:- (tilläggsporto utrikes 20:-)

Om fyrar - de Pharis, en översatt avhandling på latin från 1722, pris 110:- (tilläggsporto utrikes 40:-)

Fyrkortlek svenska fyrar, 52+3 kort, pris 75:-, (tilläggsporto utrikes 10:-)

Klubb nål i emalj med logo, 50:- (tilläggsporto utrikes 10:-)

Tygmärke broderat (6 cm högt) logo, 60:- (tilläggsporto utrikes 10:-)

Bokmärken av tjock papp, 6 olika med 2 fyrar på varje, 30:- för alla 6 (tilläggsporto utrikes 10:-)

Keps, marinblå, broderad logo, 200:- (tilläggsporto utrikes 25:-)

Åter i lager

T-shirt, vit, transfer logo vänster arm, dam (XXL), herr (XL), 160:- (tilläggsporto utrikes 20:-)

Piké-tröja, marinblå, broderad logo vänster arm, dam (XL, XXL), 285:- (tilläggsporto utrikes 25:-)

Fyrböcker utgivna av Svenska Fyrsällskapet

Jubileumsbok 20 år, 192 sidor, c:a 170 bilder, hård pärm, ISBN 978-91-85581-77-1, pris 250:- (tilläggsporto utrikes 50:-)

Fyrhandbok, 320 sidor, 450 bilder, hård pärm, 116 svenska fyrar, ISBN 978-91-975819-1-2, pris 180:- (tilläggsporto utrikes 50:-)

OBS! Höjda priser beror på portohöjningar.

Hur blir jag medlem i Svenska Fyrsällskapet?

Vi vet att Blänket studeras av flera som inte är medlemmar i Fyrsällskapet. Många hör av sig för att fråga hur man blir medlem och om det är några speciella krav. Naturligtvis inte! Människor är intresserade av fyrar och Svenska Fyrsällskapet är en allmännyttig ideell förening som är öppen för alla.

Om du vill bli medlem skall du gå in på www.fyr.org och fylla i "Medlemsansökan" som du finner under "Bli medlem" alternativt maila oss på medlem@fyr.org eller ring oss på tel 08-710 3333. Därefter sänder vi en faktura till dig där det står ditt OCR/referensnummer. Inbetalning görs på bankgiro nr 5401-9344. Skriv även ditt OCR/referensnummer på inbetalningen. Årsavgift för enskild medlem är 200:-, för företag 1000:- och för föreningar 250:-. Majoriteten av medlemmarna är enskilda personer intresserade av fyrar och fyrhistoria.

Som medlem får du vår mycket uppskattade tidning Blänket i färg fyra gånger per år. Tidningen är fylld med många intressanta och rikt illustrerade artiklar och nyheter om våra fyrar.

När du har betalt din medlemsavgift sänder vi dig ett välkomstbrev innehållande våra klisterdekalers, det senaste numret av Blänket samt det senaste numret innehållande verksamhetsberättelse, etc.

Vi arrangerar årligen 25-30 föredrag samt kortare och längre fyrresor. Du är mycket välkommen som medlem och att delta i våra aktiviteter som du också kan läsa om på vår hemsida www.fyr.org.

Hur gör man för att få en artikel publicerad i Blänket?

Jo, du kontaktar redaktören (kontaktuppgifterna står på omslagets insida) via brev, telefon eller mail. Manuskripten kan vara i elektronisk form eller handskrivna. Det gör inget om det finns stavfel eller att grammatiken haltar något. Det ordnar sig, huvudsaken är innehållet. ***Artiklar i elektronisk form skall lämnas som icke låsta Word-filer. Eventuella bilder skickas separat antingen som papperskopior (som Du får tillbaka efter skanning) eller som jpg-filer.*** Bilderna måste ha en upplösning som är godtagbar för tryckning, c:a 300 dpi.

Redaktören bedömer om och när en artikel skall publiceras. Då artikeln accepterats startar en brev-/mailväxling till dess att vi båda är nöjda med resultatet.

Det är väsentligt att aviserings- och manusstopptiderna hålls. Tro det eller ej men varje tidning innebär flera månaders arbete innan den går i tryck.

Först till kvarn så var ute i god tid.

Maria Elsby
Redaktör

Svenska Fyrsällskapet

Organisations nr: 802439-0216 Hemsida: www.fyr.org E-mail: medlem@fyr.org
Tel: 08-710 3333 BGnr: 5401-9344 (medlemsavgifter) BGnr: 5441-3174 (övrigt)
Bic/Swift: HANDSESS IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818

Styrelse

Ordf. Jan Olsén, Boda Byväg 13, 139 90 Värmdö, tel. 0706-223137
v.Ordf. Ulf Schloss, Alphyddevägen 8, lgh 1404, 131 35 Nacka, tel. 0704-672473
Sekr. Björn Hedberg, Sankt Sigfridsg 83B, lgh 1302, 412 66 Göteborg, tel 0705-335822
Kassör Ann Holmdahl, Höggeröd 305, 473 92 Henån, tel. 0703-539550
Marie Cervin, Bommen 11, 439 94 Onsala, tel. 0704-700771
Anki Egelberg, Vipemöllevägen 113, 224 66 Lund, tel. 0705-118919
Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139
Hans Falk, almagrundet@bahnhof.se, tel. 0706-935011
Christian Lagerwall, Hörngatan 20, 602 34 Norrköping, tel. 0723-151676

Blänket - Redaktion

Redaktör Maria Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel 0523-22139
mobil: 0707-804375, e-mail: maria.elsby@gmail.com
Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139

Hemsida/Sociala medier

Ann-Louise Gustavsson, Hagbyvägen 11, 184 44 Åkersberga, tel. 0702-254340
e-mail: a-lo@telia.com

Fyrlexikon/Fyrwiki

Leif Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel. 0523-22139,
mobil 0708-664972 e-mail: leif.e.elsby@gmail.com

Fyrpersonal

Maria Elsby, Terrassvägen 3, Stockevik, 451 78 Fiskebäckskil, tel 0523-22139
mobil 0707-804375, e-mail: maria.elsby@gmail.com

Internationella fyrdagen

Ulla Hillberg, Donsö backe 16, 430 82 Donsö, tel. 031-972148
email: ulla@hillberg.com

Programkommitté Stockholm

Sammank. Jan-Bertil Sölvín, j.solvin@outlook.com, tel. 0734-445915
Marianne Brus, Bjurövägen 21, 742 96 Gräsö, tel. 0708-187897
Hans Falk, almagrundet@bahnhof.se, tel. 0706-935011
Christer Nettelbladt, Högbergsg. 83 lgh 1404, 118 54 Stockholm, tel 08-642 1776
Christian Lagerwall, Hörngatan 20, 602 34 Norrköping, tel. 0723-151676
Ulf Schloss, Alphyddevägen 8, lgh 1404, 131 35 Nacka, tel. 0704-672473
Anders Unosson, Splitsvägen 6, 139 55 Värmdö, tel. 0706-295786

Programkommitté Väst kust

Sammank. Marie Tilosius, Båtsman Lustigs gata 32, 422 57 Hisings Backa, tel 0705-545151
Ann Holmdahl, Höggeröd 305, 473 92 Henån, tel. 0703-539550
Göran Sembo, Rörviksgatan 35, 421 65 Västra Frölunda, tel 0704-449843

Programkommitté Gotland

Sammank. Gunnar Sillén, Storgatan 72, 624 48 Slite, tel. 0705-822422
Göran Storm, Lau Gumbalde 178, 623 62 Ljugarn, tel. 0705-601190

Programkommitté Syd

Sammank. Gay Thelander, Bagarevägen 14, 294 38 Sölvesborg, tel. 0768-464827
Fleming Eklund, Svartgränd 2, 271 43 Ystad, tel. 0705-180671
Anders Mårtensson, Tegnérsgatan 16, 392 54 Kalmar, tel. 0708-675927

Programkommitté Uppland (nedlagd t.v.)

Revisorer

Revisor Ulf Sörvik, Mölndalsvägen 27, 412 63 Göteborg, tel. 0736-731030
Revisor Johan Rosén, Doktor Forselius gata 26, 413 26 Göteborg, tel. 0706-101219
Rev.suppl. Kenneth Odéus, Prinsgatan 3, 413 05 Göteborg, tel. 0705-680859

Valberedning

Sammank. Anders Unosson, Splitsvägen 6, 139 55 Värmdö, tel. 0706-295786
Nisse Holmdahl, Höggeröd 305, 473 92 Henån, tel. 0703-282530
Marie Tilosius, Båtsman Lustigs gata 32, 422 57 Hisings Backa, tel 0705-545151

Valberedningens sammansättning kan komma att ändras!

Medlemsavgifter för 2024

Om du vill bli medlem skall du gå in på www.fyr.org och fylla i Medlemsansökan som du finner under "Bli medlem" alternativt maila oss på medlem@fyr.org eller ring oss på tel. 08-710 3333. Därefter sänder vi en faktura till dig där det står ett OCR/referensnummer vilket du skall ange när du betalar.

Medlemsavgifterna är:

Enskild medlem bosatt i Sverige	200 kr
Ideell organisation i Sverige	250 kr
Företag/Myndighet i Sverige	1000 kr
Medlem bosatt utomlands	Addera 100 SEK till avgifterna ovan

Medlemsavgift inbetalas på Bankgiro konto nr 5401-9344. Glöm ej att ange ditt OCR/referensnummer du fått.

Medlemmar bosatta utomlands kan betala via IBAN: SE30 6000 0000 0005 0942 0818
Bic/Swift-code: HANDSESS.

Medlemsavgift som betalas efter 1 oktober ett år gäller även för nästa år.

Hällö fyr

Foto: Björn Hedberg